

Jan Křtitel

Motto: ... jak je psáno: „Nikdo není spravedlivý, není ani jeden, ... (Ř.3:10)

Lidé mají zásadní problém s uznáváním jiných lidí jakožto svých vzorů. [1] Vědí sice, že nikdo z lidí nikdy nebyl, není a ještě velmi dlouho nebude dokonalým, to jim však nevadí v tom, aby na svých vzorech dokonalost velmi důrazně nepožadovali. Věřící jsou sice ochotni modlit se ke "svatým", ale byli by velmi rozčarováni, kdyby zjistili, že ani tito svatí nebyli dokonalí. Takové lidi by většinou nebyli ochotni ani následovat, natož poslouchat.

To je však v rozporu s Boží koncepcí.

Náš Stvořitel si přeje, abychom se jako lidstvo vyvíjeli pokud možno jen na základě našich vlastních zkušeností. Za tím účelem povolal napřed vzorové jedince [2] a potom i vzorový národ, který měl sloužit ostatním lidem a národům jako příklad. [3] Izrael samozřejmě dokonalým národem nebyl - dokonce měl k dokonalosti hodně daleko - to však na Božím postoji nic neměnilo. Jestli se však lidstvo bude stále chovat ke svým vzorům vzpurně (se zdůvodněním, že nejsou dokonalí), mohlo by tak Boží záměr ohrozit.

Nechceme-li to dopustit, musíme si uvědomit, že pokrok celého lidstva byl, dosud je a ještě dlouho bude závislý na výjimečných lidech, z nichž však nikdo nebyl takový, aby na něm nebylo možné najít nějaké - někdy i závažné - chyby a nedostatky. [4]

Jan Křtitel - jeden ze vzorů

Jan Křtitel byl také jedním z těch, kteří byli později prohlášeni za svaté, a který je v myslích většiny křesťanů vzorem asketicky žijícího člověka, zcela oddaného Ježíši Kristu. Ukážeme si však, že ani on nebyl tak dokonalým vzorem, jaký bychom si přáli a to nikoli proto, abychom jej zpochybňovali, ale abychom se poučili. Poučili v tom, že si máme vážit všech těch lidí, kteří pro lidstvo něčím přispěli, a nebo přispívají právě nyní.

Podívejme se proto na to, co o Janu Křteli píše Písmo, a jak se z toho můžeme poučit.

Společenský původ Jana Křtitele

Náš nebeský Otec o naší nedokonalosti dobře ví, a věděl i o tom, že Jan bude nedokonalým. A přesto (nebo dokonce právě proto?) jeho narození nechal oznámit. Věděl totiž, že Jan Křtitel vykoná velmi významnou a v oné době nezastupitelnou úlohu. O tom oznámení nás informuje Lukáš:

L.1:5	<i>Za dnů judského krále Heroda žil kněz, jménem Zachariáš, z oddílu Abiova; měl manželku z dcer Áronových a ta se jmenovala Alžběta.</i>
-------	---

Záznam je doložen podrobnostmi proto, aby bylo zřejmé, že informace byla Lukášem prověřena a nejde tudíž jen o nejistou zprávu. Současně se dozvídáme, že Jan pocházel z rodiny vzdělaného otce - kněze - a jeho výjimečné ženy, protože i ona pocházela z kněžského rodu. Písmo tedy zdůrazňuje Janův původ i podmínky výchovy. Jan měl jistě i tu (relativně) nejlepší duchovní výchovu.

Poznámka: Z verše 1:36 víme, že Alžběta byla příbuznou Ježíšovy matky Marie.

L.1:6	<i>Oba byli spravedliví před Bohem a žili bezúhonně podle všech Hospodinových příkazů a ustanovení.</i>
-------	---

Z textu je zřejmé, že Jan měl vzorné rodiče i po morální stránce (míněno samozřejmě relativně, jak se ukázalo i dále).

L.1:7	<i>Neměli však děti, neboť Alžběta byla neplodná a oba již byli pokročilého věku.</i>
-------	---

Informace o tom, že neměli dítě, mohla zcela stačit. Lukáš nám však navíc sděluje, že tím neplodným partnerem byla Alžběta.

Poznámka: Mladým rodičům se obvykle rodí děti zdatné spíše fyzicky a rodičům starším pak spíše zdatné intelektuálně (a v oné době to platilo ještě mnohem více než dnes). Lze se proto vážně domnívat, že k intelektuální orientaci Jana Křtitele přispěla i tato skutečnost.

Oznámení o Janově narození

Zkouška Zecharjášovy víry

Ještě před Janovým početím chtěl Bůh vyzkoušet víru Janova otce. Stalo se to takto:

L.1:8	<i>Když jednou přišla řada na Zachariášův oddíl a on konal před Bohem kněžskou službu,</i>
L.1:9	<i>připadlo na něj losem podle kněžského řádu, aby vešel do svatyně Hospodinovy a obětoval kadidlo.</i>

Přestože okolnosti byly zjevně zcela běžné, Zecharjáš jistě nevstupoval do svatyně jen formálně. To ukazují další události.

L.1:10	<i>Venku se v hodinu té oběti modlilo veliké množství lidu.</i>
--------	---

Velké množství lidu asi nebylo obvyklé, když se o tom píše. Lze předpokládat, že se předtím událo něco, co přimělo ono velké množství lidí k modlitbám. Pravděpodobně něco, co souviselo s očekáváním Mesiáše. Čekající lidé patrně chtěli po knězi nějakou naději a proto na něj čekali. Zecharjáš však zažil něco mimořádného:

L.1:11	<i>Tu se mu ukázal anděl Páně stojící po pravé straně oltáře, kde se obětovalo kadidlo.</i>
--------	---

Anděl se zjevně chtěl zjevit Zecharjášovi soukromě, beze svědků. Podrobnost o tom, že stál na pravé straně oltáře, svědčí jednak o tom, že ho Zecharjáš, který měl na tomto oltáři obětovat, neměl přehlédnout, a také o důležitosti zjevení.

L.1:12 *Když ho Zachariáš uviděl, zděsil se a padla na něho bázeň [strach - PNS].*

Proč bázeň či strach?

V obdobné situaci dostal strach třeba i Daniel (Da. 8:17; 10:9). To svědčí o známé skutečnosti, že čím více člověk zná Boha, tím více si je vědom svých vlastních nedostatků a zavinění, a tím více se proto cítí před Bohem jako hříšník. [5]

L.1:13 *Anděl mu řekl: "Neboj se, Zachariáši, neboť tvá prosba byla vyslyšena; tvá manželka Alžběta ti porodí syna a dáš mu [máš mu dát - PNS] jméno Jan.*

Poznámka: Jméno Jan bylo zřejmě určeno proto, že jeho význam je *JHVH je milostivý*. Jan, jako budoucí prorok měl připomenout, že milosrdný Bůh je přes nepřehlédnutelné hříchy Izraele ochoten svému smluvnímu národu dát novou možnost nápravy.

Pozoruhodné dále je, že v této době ještě i vzdělání lidé velmi stáli o potomstvo, což se dnes již zdá být neskutečné. O potomka manželé Zecharjášovi buď úpěnlivě prosili ještě ve vysokém věku, kdy již nebyla žádná obvyklá naděje, nebo s prosbami skončili již dávno. První alternativa je však velmi nepravděpodobná, jak vyplývá z nedůvěry Zecharjášovy (18. verš).

Znamená to, že ačkoli s prosbami již dávno skončili, přesto náhle dostávají oči žádali.

Jak to, že až tak pozdě? Chtěl snad anděl dát najevo, že Bohu trvá od prosby do vyslyšení vždy tak dlouho? Třeba proto, že *"u Boha je 1000 let jako jeden den"*? [6]

Ne, tak to být nemůže. Netrpělivý Daniel jednou dostal odpověď na podobnou otázku od samotného cheruba, který mu připomenul, že duchovní bytosti sice vědí o našich prosbách ihned po jejich vyslovení, mají však zároveň i mnoho jiných starostí (Da.10:12,13).

Skutečnost je jiná. Bůh vždy má své vlastní záměry, a když přistoupí k realizaci nějakého svého plánu s lidmi, obvykle vyhledá jako pomocníka člověka; a to takového, kterému buď současně splní nějaké jeho přání, nebo který je takovému plánu nejvíce nakloněn (nejlépe, když je připraven). Takový člověk však také musí dávat záruku, že ho Boží dar nezkazí (v opačném případě na to okamžitě poukáže satan, a Bůh by musel dokazovat, že tomu tak není). [7]

Zecharjáš i jeho manželka byli staří a výchova dítěte musela být pro ně náročná. Dostali proto vysokou motivaci:

L.1:14	<i>Budeš mít radost a veselí a mnozí se budou radovat z jeho narození.</i>
L.1:15	<i>Bude veliký před Pánem, víno a opojný nápoj nebude pít, už od mateřského klína bude naplněn Duchem svatým.</i>

Janovi tedy bylo předem předpovězeno, že bude mít velký zájem o studia Božího slova a věcí souvisejících, a že proto bude patřit k tzv. Nazorejským či Nazířům (kterým bylo zapovězeno mj. pít víno). Předpoklad o jeho intelektuální orientaci je s touto předpovědí zcela v souladu.

A nyní Janův úkol:

L.1:16	<i>A mnohé ze synů izraelských obrátí k Pánu, jejich Bohu;</i>
L.1:17	<i>Sám půjde před ním v duchu a moci Eliášově, aby obrátil srdce otců k synům a vzpurné k moudrosti spravedlivých a připravil Pánu lid pohotový."</i>

Bylo o něm rovněž předem řečeno, že bude mít Eliášova ducha a sílu - v tomto případě moc. [8]

Zecharjáš pochyboval

Ve zkoušce Zecharjáš selhal.

L.1:18	<i>Zachariáš řekl andělovi: "Podle čeho to poznám? Vždyť já jsem stařec a moje žena je pokročilého věku."</i>
--------	---

Projevil nedostatek víry, což bylo u něj jakožto kněze vážným nedostatkem. Musel přece vědět, že podobný slib obdržel Abrahám, a zatímco ten uvěřil (a bylo mu to "počteno za spravedlnost"), neuvěřila jeho manželka Sára a byla za to pokárána (Gn.15:1-6; 18:10-15). Přestože oba - Abrahám i Sára - byli staří, syn se jim skutečně narodil, a Zecharjáš jako kněz to jistě věděl. Věděl tedy i to, že pro Boha není taková věc nemožná, a přesto neuvěřil.

Byl proto napomenut a potrestán:

L.1:19	<i>Anděl mu odpověděl: "Já jsem Gabriel, který stojí před Bohem; byl jsem poslán, abych k tobě promluvil a oznámil ti tuto radostnou zvěst."</i>
--------	--

Anděl se představuje až teď - zřejmě proto, aby svým slovům dodal větší váhu - a také si všimněme, že se představil až když se chystal vyslovit trest.

L.1:20	<i>Hle, oněmíš a nepromluvíš až do dne, kdy se to stane, poněvadž jsi neuvěřil mým slovům, která se svým časem naplní."</i>
--------	---

"... svým časem ..." - Gabriel mluví o nějakém ustanoveném čase - zřejmě o dohodnutém plánu a termínu.

Působení na okolí

Vidění zřejmě trvalo dost dlouho (nejspíše pro Zecharjášovy pomalé reakce) a zdržení vyvolalo pozornost:

L.1:21	<i>Lid čekal na Zachariáše a divil se, že tak dlouho prodlévá v chrámě.</i>
L.1:22	<i>Když vyšel, nemohl k nim promluvit, a tak poznali, že měl v chrámě vidění; dával jim jen znamení a zůstal němý.</i>

Naznačení o vidění muselo být lidmi přijato se zvědavostí - v oné epoše bylo očekávání Božího zásahu všeobecně rozšířeno. Evangelia však neříkají nic o tom, že by na Zecharjáše nebo jeho manželku někdo naléhal, aby se dozvěděl víc. O to více muselo být očekávání lidu dál podníceno.

L.1:23	<i>Jakmile skončily dny jeho služby, odešel domů.</i>
--------	---

Ani zde není zpráva o tom, že by Zecharjáš cokoli ze svého zážitku uveřejnil. Lidé museli být ve velkém očekávání, protože oněmění Zecharjáše se jistě neutajilo.

L.1:24	<i>Po těch dnech jeho manželka Alžběta počala, ale tajila se po pět měsíců a říkala si:</i>
--------	---

Otěhotněná Alžběta však o tom nejpозději po pěti měsících lidem jistě řekla a narození Jana muselo proto být očekáváno s velkou zvědavostí. Pět měsíců čekala asi proto, že věděla, že pouhé zmizení menstruace (pokud ji vůbec před otěhotněním měla) mohlo být způsobeno klimakteriem. Teprve po oné době bylo již jisté, že jde o těhotenství.

L.1:25	<i>"Toto mi učinil Pán; sklonil se ke mně v těchto dnech, aby mne zbavil mého pohanění mezi lidmi."</i>
L.1:26	<i>Když byla Alžběta v šestém měsíci, byl anděl Gabriel poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret,</i>

Janův věkový odstup šesti měsíců od Ježíše Krista byl minimální snad proto, aby se Jan necítil být vůči svému příbuznému věkově nadřazený. Svědčí však i o tom, že termín, kdy se měl objevit Mesiáš, byl napjatý. Učitelskou a kazatelskou činnost směl totiž v Izraeli konat muž až po dovršení třiceti let a přitom Eliáš musel Mesiáše předcházet (Mal.3:1,23). Oněch šest měsíců bylo stanoveno zřejmě z nejmenší nutné doby, o kterou měl nový Eliáš být na scéně dříve.

Mimořádné očekávání Janova narození

Jan byl Alžbětou očekáván nepochybně mnohem vzrušeněji, než je u prvorodičky obvyklé. Můžeme to vidět mj. i ze zprávy o návštěvě Marie:

L.1:41	<i>Když Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, pohnulo se dítě v jejím těle; byla naplněna Duchem svatým</i>
L.1:44	<i>Hle, jakmile se zvuk tvého pozdravu dotkl mých uší, pohnulo se radostí dítě v mém</i>

těle.

To se to dítě pohnulo poprvé, nebo ten pohyb byl tak mimořádný? Ať tak či onak - rozhodně to nemohl být sám o sobě důkaz toho, že radost mělo zmíněné dítě. Spíše sama Alžběta měla tak velkou radost z Mariiny návštěvy, že se to projevilo i na dítěti. Alžběta musela být plna očekávání a každá pro ni i jen trochu neobvyklá událost měla zřejmě vliv na její zjitřenou mysl. Určitě věděla od svého manžela o jeho vidění a možná znala i podrobnosti. Z dnešního pohledu můžeme říci, že psychický stav Alžběty musel mít vliv i na psychický stav jejího nenarozeného dítěte.

Narození Jana

Velký zájem okolí o dítě

Narození Jana proběhlo bez problémů:

L.1:57 *Alžbětě se naplnil čas a přišla její hodina: narodil se jí syn.*

I bez tohoto oznámení bychom očekávali, že porodila v obvyklém termínu. Tím, že Lukáš tuto jinak nadbytečnou informaci uvádí, chce zřejmě dát najevo, že porod byl normální i přesto, že Alžběta byla již v pokročilém věku. To opět svědčí o Boží ochraně - Bohu na Janovi velmi záleželo i přes jeho geneticky danou nedokonalost.

L.1:58 *A když uslyšeli její sousedé a příbuzní, že jí Pán prokázal tak veliké milosrdenství, radovali se spolu s ní.*

Evidentně i ostatní se obávali těžkostí. Bůh zřejmě byl s ní nejen při otěhotnění ale i při porodu.

L.1:59 *Osmého dne se sešli k obřízce dítěte a chtěli mu dát po jeho otci jméno Zachariáš.*

Pojmenování dítěte vždy bylo v rukou rodičů. [9] "Vměšování se" ze strany příbuzných a sousedů zde svědčilo o jejich velkém zájmu.

L.1:60 *Jeho matka na to řekla: "Nikoli, bude se jmenovat Jan."*

To dokazuje, že si spolu s nemluvicím manželem vyměňovali informace; Zecharjáš zřejmě všechna sdělení psal (viz verš 63). Lze se oprávněně domnívat, že manželce napsal přinejmenším alespoň základní informace i o svém vidění.

L.1:61 *Řekli jí: "Nikdo z tvého příbuzenstva se tak nejmenuje!"*

Zase ta angažovanost příbuzných a sousedů. Lze proto předpokládat, že i při ošetřování nemluvněte a při jeho výchově se Alžbětě dostávalo velké pomoci.

L.1:62 *Obrátili se na otce, jaké mu chce dát jméno.*

Poslední slovo měl tehdy vždy otec rodiny, ale skutečnost, že se na něj obrátili a chtěli se ujistit, svědčí o jejich překvapení. Jistě nečekali, že by Alžběta rozhodla bez jeho souhlasu či vědomí.

L.1:63 *On požádal o tabulku a napsal na ni: Jeho jméno je Jan. A všichni se tomu divili.*

Jak dobré vztahy měli tehdy ti lidé mezi sebou. I dnešní křesťané se mohou od nich učit.

L.1:64 *Ihned se uvolnila jeho ústa i jazyk a on mluvil a chválil Boha.*

Trest skončil v okamžiku, kdy dal písemný souhlas k neočekávanému jménu. Bůh (zastoupený andělem Gabrielem) mu tak dal najevo, že od něj očekává naprostou poslušnost, a to bez jakýchkoli pochybností.

Poznámka: To bylo možné proto, že Zecharjáš byl kněz, který při nástupu do úřadu svou bezvýhradnou poslušnost Bohu slíbil.

L.1:65 *Tu padla bázeň na všechny sousedy a všude po judských horách se mluvilo o těchto událostech.*

Což znamená, že ani v jiné části Judeje ne - a tím méně mimo ni. Svědčí to o tom, že v té oblasti byl Mesiáš očekáván více než jinde. I strach sousedů znamenal určité vědomí nedostatečnosti a hříšnosti. [10]

L.1:66 *Všichni, kteří to uslyšeli, uchovávali to v mysli a říkali: "Čím toto dítě bude?" A ruka Hospodinova byla s ním.*

Lidé zatím věděli, že se dítě narodilo poměrně starým rodičům, a že dostalo jméno, které nebylo mezi příbuznými. Navíc druhá věta verše ukazuje na to, že dítě se těmto rodičům navíc narodilo normální a zdravé, což pravděpodobně rovněž nečekali. Také jistě věděli o Zecharjášově vidění. V dané situaci a atmosféře se proto zajímali o možnosti jeho dalšího vývoje.

Zecharjáš na všeobecný údiv reagoval:

Zecharjášovo proroctví

L.1:67 *Jeho otec Zachariáš byl naplněn Duchem svatým a takto prorocky promluvil:*

L.1:68 *"Pochválen buď Hospodin, Bůh Izraele, protože navštívil a vykoupil svůj lid*

L.1:69 *a vzbudil nám mocného spasitele z rodu Davida, svého služebníka,*

Neříká "vzbudí" ale "vzbudil". [11] Zecharjáš sice prorocky mluví o Ježiši Kristu, ale sám zřejmě myslí na svého syna, protože Ježíš Kristus se ještě nenarodil a Zecharjáš o něm nic bližšího nevěděl. [12] Jeho slova si mohl stejně vyložit (a je to dost pravděpodobné) i kdokoli z posluchačů. A mohl to říci později Janovi.

I další slova jakoby Zecharjáš spojoval s právě narozeným synem:

L.1:70	<i>jak mluvil ústy svatých proroků od pradávna;</i>
L.1:71	<i>zachránil nás od našich nepřátel a z rukou všech, kteří nás nenávidí,</i>
L.1:72	<i>slitoval se nad našimi otci a rozpomenul se na svou svatou smlouvu,</i>
L.1:73	<i>na přísahu, kterou učinil našemu otci Abrahamovi, že nám dá,</i>

Odvolával se zřejmě na slib obsažený v Lv.26:42-45.

L.1:74	<i>abychom vysvobozeni z rukou nepřátel a prosti strachu</i>
L.1:75	<i>jej zbožně a spravedlivě ctili po všechny dny svého života.</i>

Je zřejmé, že ani Zecharjáš si neuvědomoval velikost hříchu Izraelitů a to, že místo záchrany od Římanů hrozí božím lidu naopak boží trest.

L.1:76	<i>A ty, synu, budeš nazván prorokem Nejvyššího, neboť půjdeš před Pánem, abys mu připravil cestu</i>
	<i>Ale ty, malé dítě, budeš nazýváno prorokem Nejvyššího, neboť půjdeš před Jehovou, abys přichystal jeho cesty, [PNS]</i>

Dnes víme, že v proroctví bylo fakticky konstatováno, že Jan bude mít funkci Elijáše. Dle překladu PNS je však zřejmé, že i toto mohlo být někým vyloženo jako funkce Mesiáše, protože do té doby (a někdy až dodnes) se jméno JHVH (Jehova / Jahve) přisuzovalo vždy jen Bohu a nikoli nějakému jeho lidskému zástupci. To mohlo být jednou z příčin pozdější Janovy nedůvěry a neuvážené iniciativy. Slyšelo to přece množství lidí a někdo mohl mladému Janovi celé Zecharjášovo proroctví později oznámit poněkud jinými slovy.

L.1:77	<i>a dal jeho lidu poznat spásu v odpuštění hříchů,</i>
L.1:78	<i>Pro slitování a milosrdenství našeho Boha, jímž nás navštíví Vycházející z výsosti,</i>
L.1:79	<i>aby se zjevil těm, kdo jsou ve tmě a stínu smrti, a uvedl naše kroky na cestu pokoje."</i>

O hříšnosti lidu Zecharjáš tedy přece jen věděl, ale jistě si neuvědomoval její velikost. Domníval se, že Boží milosrdenství a slitování k záchraně stačí. O nutném pokání a zásadní změně v postoji [13] není v jeho proroctví ani zmínka.

Janovo dětství

V popisu dětství tak významné osobnosti je Písmo (stejně jako u Ježíše Krista) velmi skoupé.

L.1:80	<i>Chlapec rostl a sílil na duchu; a žil na poušti až do dne, kdy vystoupil před Izrael.</i>
	<i>Dítě pak rostlo a posilovalo se v duchu, a bylo na poušti až do dne zjevení svého lidu Izraelskému. [KB]</i>
	<i>A malé dítě rostlo a sílilo na duchu. A býval na pouštích až do dne, kdy se otevřeně ukázal Izraeli. [PNS]</i>

Pozoruhodná informace: Jan zřejmě již od dětství velmi často chodil na poušť [PNS] nebo dokonce na ní trvale bydlel [EP, KB aj.]. Jan se tedy dříve či později začal vyhýbat společenství svých vrstevníků a asi i rodičů a hledal samotu.

Poznámka: Očekávali bychom, že bude od svého otce-kněze pečlivě školen v mojžíšském Zákoně a dalších Písmech. Přitom není řečeno, zda si s sebou bral svitky Písma ke studiu, ani zda někdy vedl s někým odborné konzultace nebo alespoň hovory na teologická témata. Informace o Zákoně však mít musel, protože později intenzivně káral nejen Izraelity ale dokonce i krále za hříchy proti němu (viz dále). Na druhé straně však přes výše uvedené počáteční informace (totiž že bude mít jakožto prorok funkci Elijáše, což potvrdil i Ježíš Kristus - Mt.11:14; 17:10-12; Mk.9:11-13) on sám tuto funkci popírá (Jan 1:21) a i jeho pozdější chování (viz dále) svědčí buď o nedostatečných znalostech Písem nebo o podvědomé touze po postavení Mesiáše.

Protože Písmo zbytečnými informacemi zásadně neoplývá, má nám zřejmě jinak nezajímavá informace o tom, že Jan byl velmi často ne-li trvale na poušti, podat vysvětlení. Vyplývá z ní, že Jan byl samotář, a to tak velký, že se k jeho mysli ona informace o jeho Eliášovské úloze, kterou by jinak jistě dostal od obou rodičů, vůbec nedostala nebo ji alespoň nepochopil?

Proč však? Byla to nedůvěra k rodičům? Byl to sklon ke vzpurnosti? Byl v tom nedostatek pokory či schopnosti komunikace?

Pravděpodobně ne, nebo alespoň ne především. Zecharjáš a později i Jan museli vědět, že každý, kdo se setkal s Bohem, to zažil v soukromí a často v pustině - na poušti. Jan zřejmě čekal, že ho Bůh navštíví a řekne mu své požadavky a úkoly právě na poušti, a to, že na poušť chodil brzy, svědčilo o jeho nedočkavosti a možná i zvědavosti.

Z toho všeho vyplývá, že Jan si pravděpodobně půjčoval z chrámu svitky a studoval je většinou zcela samostatně a izolovaně - bez větší odborné pomoci svého otce či jiného kněze.

Janova činnost

Janovo povolání

Můžeme oprávněně očekávat, že Jan zahájil svou veřejnou činnost po dovršení svých třiceti let. Lukáš udává ve svém evangeliu podrobnosti, svědčící o pravdivosti zprávy:

L.3:1	<i>V patnáctém roce vlády císaře Tiberia, když Pontius Pilát spravoval Judsko a v Galileji vládl Herodes, jeho bratr Filip na území Itureje a Trachonitidy a Lyzanias v Abiléně,</i>
-------	--

Herodes měl titul *tetrarcha* [14], což znamenalo jeden ze čtyř, kteří se dělili o moc ve vymezeném území.

L.3:2	<i>za nejvyššího kněze Annáše a Kaifáše, stalo se slovo Boží k Janovi, synu Zachariášovu, na poušti.</i>	Jan 1:6	<i>Od Boha byl poslán člověk, jménem Jan.</i>	Mt.3:1	<i>Za těch dnů vystoupil Jan Křtitel a kázal v judské poušti:</i>	
		Lukáš výslovně uvádí, že Jan byl osloven.		Apoštol Jan jen, že Jan nejednal svévolně.		Matouš píše, jako kdyby Jan jednal z vlastní vůle.

Jan Křtitel zřejmě hledal kontakt s Bohem. Na poušti byli například osloveni Mojžiš a Eliáš, a také se mohl opřít o některá proroctví. [15]

Jak byl na poušti Jan osloven?

Výraz, že se mu tam "stalo slovo", neříká nic o formě předání tohoto slova. Jan sám však vypověděl, že existoval *"... ten, který mě poslal křtít vodou ..."* [16] a neřekl nic o nějakém vidění či andělovi (to by jistě udělal, kdyby to tak bylo, stejně jako to jistě udělal i jeho otec Zecharjáš - vždyť jak jinak by se o tom Lukáš dozvěděl?). Mluvil tedy o člověku.

Jan o sobě dále řekl: *"Jsem hlas volajícího na poušti: Urovnejte cestu Páně jak řekl prorok Izaiáš."* [17]. V tomto proroctví sám sebe označil jako "volajícího", avšak totéž proroctví říká, že musel existovat i někdo - zřejmě opět člověk - kdo mu přikázal volat. [18] Ten někdo mu také řekl, jak pozná toho, který bude křtít svatým duchem.

Kým byl Jan povolán?

Z oné doby víme jen o těchto lidech, kteří prorokovali:

1) Otec Jana Křtitele kněz Zacharjáš z oddílu Abiova; ten pronesl proroctví o Janovi a o Ježíšovi (L.1:5,68-79).

2) Simeon, ten však pravděpodobně zemřel brzy po Ježíšově narození (L.2:25-32). Ten však hovořil pouze o Ježíši Kristu.

3) Prorokyně Anna, dcera Fanuelova, z pokolení Ašerova (L.2:36-38), která však také hovořila jen o Ježíši Kristu.

Potom přichází v úvahu ještě Janova matka Alžběta a Ježíšova matka Marie, které si nepochybně všechny prorocké informace pamatovaly. Ty by však těžko byly schopny Janovi sdělit něco více než co se samy dozvěděly.

Nejpravděpodobnějším zdrojem informací a oním příkazcem "Volej!" byl otec Jana Křtitele Zachariáš. Nevíme sice, jak dlouho ještě žil po narození Jana, ale Jan jistě chodil na poušť inspirován a poučen svým otcem, a tam mu asi také jeho otec přikázal, aby (po dovršení své dospělosti) vyšel na poušť kázat a křtít. Ten mu rovněž zřejmě řekl Izajášovo proroctví o Ježíšovi, na něž se pak odvolal i Ježíš (Iz.61:1; L.4:18). [19]

Čím byl Jan pověřen?

Jan 1:7	<i>Ten přišel proto, aby vydal svědectví o tom světle, aby všichni uvěřili skrze něho.</i>
---------	--

Apoštol Jan uvádí hlavní úkol Jana Křtitele - svědčit o pravosti Ježíše Krista - úkol, kterému se Jan Křtitel později zpronevěřil. Apoštol Jan ještě zdůraznil, že Jan Křtitel oním světlem nebyl:

Jan 1:8	<i>Jan sám nebyl tím světlem, ale přišel, aby o tom světle vydal svědectví.</i>
---------	---

Apoštol Jan tuto informaci zdůraznil zřejmě proto, že Jan Křtitel později po této roli zatoužil, a asi to dal i najevo. [20]

Jan Křtitel zpočátku plnil úkol určený prorokem Izajášem: [21]

L.3:4	<i>jak je psáno v knize slov proroka Izaiáše:</i>	Mt.3:3	<i>To je ten, o němž je řečeno ústy proroka Izaiáše:</i>	Mk.1:2	<i>Je psáno u proroka Izaiáše: „Hle, já posílám posla před tvou tváří, aby ti připravil cestu.“</i>
	<i>Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky!</i>		<i>Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky!</i>	Mk.1:3	<i>Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky!</i>

Proroctví zdůrazňuje, že hlas volá na poušti - a Jan Křtitel se tím řídil. [22]

Připravit a vyrovnat cestu a stezky znamenalo usnadnit mu práci. Byla to nutná příprava, protože Ježíš Kristus přicházel s velmi odlišným učením, než na které byli Izraelité připraveni.

L.3:5	<i>Každá propast bude zasypána, hory i pahorky budou srovnány; co je křivé, bude přímé, hrbolaté cesty budou rovné;</i>
-------	---

Zasypání propastí a srovnání hor a pahorků znamenalo, že Mesiáš nebude hledět na rozdíly v postavení; Mesiáš bude také ochoten odpustit krivost a hrbatost charakterů, a pak hlavně objasní komplikovaná učení a výklady Božího slova tehdejšími kněžími. Šance všech budou stejné - měřítkem bude víra. [23]

Skrze Mesiáše dojde po jeho druhém příchodu k záchraně celého tvorstva planety

L.3:6	<i>a každý tvor uzří spasení Boží.</i>
-------	--

které je také slíbeno ve Zjevení 5:13.

Smyslem úkolu Jana Křtitele bylo připravit lid na to, že v novém učení bude mnoho změn. Tehdejší kněží přeměnili postupně svůj Bohem daný úřad v byrokracii [24] a zavalili lid množstvím složitých nařízení a neprůhledného učení. Jan měl lidu důrazně vysvětlit, že Boží požadavky jsou jasné a srozumitelné a že lid zabloudil (vlivem špatného vedení) na cestu vedoucí ke svému zničení.

Začátek Janovy práce

Jan začal správně:

L.3:3	<i>I začal procházet celé okolí Jordánu a kázal: "Čiňte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů",</i>	Mt.3:2	<i>"Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské."</i>	Mk.1:4	<i>To se stalo, když Jan Křtitel vystoupil na poušti a kázal: "Čiňte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů."</i>
-------	---	--------	--	--------	--

Jan zřejmě procházel Judskou pouští, pouze však v okolí Jordánu. Pravděpodobně proto, že tuto řeku ke křtu potřeboval - poznamenejme, že křest se prováděl úplným ponořením do vody (srovnej Jan 3:23).

L.3:7a	<i>Zástupům, které vycházely,</i>	Mt.3:5	<i>Tehdy vycházel k němu celý Jeruzalém i Judsko a celé okolí Jordánu,</i>	Mk.1:5	<i>Celá judská krajina i všichni z Jeruzaléma vycházeli k němu,</i>
	<i>aby se od něho daly pokřtít,</i>	Mt.3:6	<i>vyznávali své hříchy a dávali se od něho v řece Jordánu křtít.</i>		<i>vyznávali své hříchy a dávali se od něho křtít v řece Jordánu.</i>

Zde je zdánlivý rozpor: Záznamy praví, že Jan měl se svým kázáním úspěch a že prakticky všichni Izraelité uznávali svou hříšnost a dávali se pokřtít. Skutečnost však byla jiná - Izraelité se těšili na příchod Mesiáše, od něhož očekávali osvobození od Římanů, a akt vyznávání hříchů i křest sám považovali za formální - snad i pod vlivem tradice (srovnej např. Joz.3:5).

Konflikt s odpůrci

Ke křtu však později přišli i ti, kteří byli nositeli nesprávného uctívání. Jan to poznal a rozhněval se:

L.3:7b	<i>Jan říkal: " Plemeno zmijí, kdo vám ukázal, že můžete utéci před nastávajícím hněvem?</i>	Mt.3:7	<i>Ale když spatřil, že mnoho farizeů a saduceů přichází ke křtu, řekl jim: "Plemeno zmijí, kdo vám ukázal, že můžete utéci před nadcházejícím hněvem?</i>
L.3:8	<i>Neste tedy ovoce, které ukazuje, že činíte pokání,</i>	Mt.3:8	<i>Neste tedy ovoce, které ukazuje, že činíte pokání.</i>
	<i>a nezačínajte si říkat: ‚Náš otec jest Abraham!‘ Pravím vám, že Bůh může Abrahamovi stvořit děti z tohoto kamení.</i>	Mt.3:9	<i>Nemyslete si, že můžete říkat: ‚Náš otec je Abraham!‘ Pravím vám, že Bůh může Abrahamovi stvořit děti z tohoto kamení.</i>

Dovolávat se Abraháma umožňovalo Izraelitům dodávat si pocitu Boží ochrany; Bůh slíbil, že Abrahámovo potomstvo bude početné jako písek v moři a přemůže své nepřátele (Gn.22:17; Dt.15:5). [25] Jan je varoval, použil však nesprávného argumentu (pokud šlo o stvoření lidí z kamenů).

L.3:9	<i>Sekera už je na kořeni stromů; a každý strom, který nenese dobré ovoce, bude vyřát a hozen do ohně."</i>	Mt.3:10	<i>Sekera už je na kořeni stromů; a každý strom, který nenese dobré ovoce, bude vyřát a hozen do ohně.</i>
-------	---	---------	--

To byla veřejná skandalizace lidí, kteří v té době byli jistě (byť většinou neoprávněně) vážení a ctění.

Jaký vlastně měli farizeové a saduceové důvod jít ke křtu? Vždyť činit pokání znamenalo dát veřejně najevo, že i oni se cítí před Bohem vinni, a to v té době téměř jistě znamenalo ztrátu reputace. Akt ponoření se do vody tedy od nich vyžadoval určitou dávku odvahy.

Přicházeli proto, že cítili jisté ohrožení touto novou vlnou uctívání. V 5. verši se píše, že k němu přicházela celá Judea, a pro farizee tím vznikalo nebezpečí, že někdo ovládne tuto masu mimo ně a oni tak přijdou o svůj vliv. Lidé přece očekávali zachránce, osvoboditele od Římanů, to však nebylo zcela v souladu s jejich smýšlením. [26]

Farizeové a saduceové proto jednali stejně jako ostatní. Proto přicházeli k Janovi.

Avšak v okamžiku, kdy se chtějí ponořit do vody jako všichni ostatní, označí je Jan za *potomstvo zmijí*. Jsou veřejně zostuzeni a musí s tím něco udělat. Buď se mohou pokusit Jana okamžitě zdiskreditovat, anebo se mohou ovládnout a zkusit jej využít ve svůj prospěch. Jan má přece na roznicený dav lidí velký vliv a mohl by jim být velmi užitečný, kdyby pro ně pracoval. V každém případě musí zjistit, co je zač.

Věděli, že Jan je synem kněze a jako takový měl nárok na jistou úřední autoritu. Jenže syn tohoto kněze se choval zcela neobvykle:

Mk.1:6	<i>Jan byl oděn velbloudí srstí, měl kožený pás kolem boků a jedl kobyly a med divokých včel.</i>	Mt.3:4	<i>Jan měl na sobě šat z velbloudí srsti, kožený pás kolem boků a potravou mu byly kobyly a med divokých včel.</i>
--------	---	--------	--

To se s jeho postavením nijak neshodovalo. Nepochybně proto zkoumali v Písmu, jakou roli tento člověk hraje. Věděli, že Bůh v minulosti vždy všechno sděloval včas a staral se, aby jeho národ byl informován předem. [27] Izraelité byli také zvyklí na proroky, provázející jejich životy odedávna. A tento nový prorok oznamuje v tehdejší době velmi závažné a pro mnohé též zarážející poselství: "*Čiňte pokání!*" To připomínalo volání "*Posvěťte se! Očistěte se!*", které předcházelo důležitým akcím konaným na Boží příkaz [28] a ještě více vzbuzovalo pocit blížícího se osvobození od Římanů.

Izraelité se v té době všeobecně domnívali, [29] že slouží Bohu přinejmenším přijatelným způsobem. Věnovali mu peněžní dary a obětiny a chrámová služba byla formálně na nejvyšší úrovni. My však z biblických záznamů víme, že Izraelité se provinili právě těmi nejhoršími hříchy, za něž byl Bůh smluvně povinován odstranit nejen poskvrněné jedince ale i jejich veškeré potomstvo. (Lv. 20.kapitola) Proto měli všichni činit pokání.

Proč však tomuto proroku vůbec naslouchali? Proč Janovi věnovali pozornost, když jeho zevnějšek nepůsobil dojmem psychicky vyrovnaného člověka a navíc se pohyboval většinou na poušti? Museli za ním vážit cestu a poslouchat nepříjemná kárání.

Bylo to tím, že Boží prorok byl již očekáván a to velmi netrpělivě a s velkou touhou. Lidé věděli, že Mesiáš má přijít v této době, a proto věnovali pozornost každé zmínce o jejich zachránci. Přestože Jan neměl příliš přívětivý zevnějšek, na Izraelity tím, co říkal, zapůsobil. Ti pochopili, že onen Eliáš, kterého jim Bůh slíbil, je zde a podá jim informace o Mesiáši. Nebylo pouze jasné, proč má jméno Jan. (Mal.4:5)

Neobvyklé chování i vzezření Jana tedy lidu nejen nevadilo, ale nejspíše vzbuzovalo ještě větší pocit naléhavosti. Jeho autoritu zcela uznávali.

Ačkoli Jan vyzýval jen k pokání a ke křtu, oni se tázali na další věci. Očekávali, že budou muset něco vykonat:

L.3:10	<i>Zástupy se Jana ptaly: "Co jen máme dělat?"</i>
--------	--

Jan je však nevyzýval k přípravě nějakého povstání. Žádal především zlepšení jejich morálky a zejména milosrdenství:

L.3:11	<i>On jim odpověděl: "Kdo má dvoje oblečení, dej tomu, kdo nemá žádné, a kdo má co k jídlu, udělej také tak."</i>
--------	---

To bylo překvapující. Čekali volání do zbraně a on mluví o milosrdenství. Netrpělivost vzrůstala. Pak se stalo, že přišli i ti, kteří sloužili Římanům: celníci a vojáci. Nepochybně očekávali, že budou vyzváni ke vzpouře.

Zmýlili se:

L.3:12	<i>Přišli i celníci, aby se dali pokřtít, a ptali se: "Mistře, co máme dělat?"</i>
L.3:13	<i>On jim řekl: "Nevymáhejte víc, než máte nařídáno."</i>
L.3:14	<i>Tázali se ho i vojáci: "A co máme dělat my?" Řekl jim: "Nikomu nečiňte násilí, nikoho nevydírejte, spokojte se svým žoldem."</i>

To muselo ještě více překvapit - Jan vlastně vyzýval k tomu, aby tito lidé dále sloužili Římanům. Určitě to jeho autoritu mezi lidem začalo snižovat a možná, že někteří z nich ho začali považovat za zaprodaného Římu. Jan se je snažil uklidnit tím, že obracel jejich pozornost k Mesiáši:

Mk.1:7a	<i>A kázal: "Za mnou přichází někdo silnější než jsem já;"...</i>	Jan 1:15	<i>Jan o něm vydával svědectví a volal: "To je ten, o němž jsem řekl: Přichází za mnou, ale je větší, protože tu byl dříve než já."</i>
---------	---	----------	---

Tím ze sebe Jan určitě sňal eventuální pochybnosti, protože touha po Mesiáši byla mezi lidem na prvním místě a jistě odvedla pozornost od nepříjemných otázek.

Jeruzalémští úředníci zasahují

Nicméně jak obyčejný lid tak i kněží chtěli vědět víc - přestože říkal, že za ním přijde někdo větší a silnější, neřekl přímo, že je tím Mesiášem. Nejvíce o něm však chtěli jistě vědět uražení farizeové a především bohatí saduceové, a poslali proto k němu náboženské úředníky:

L.3:15	<i>Lidé byli plni očekávání a všichni ve svých myslích uvažovali o Janovi, není-li on snad Mesiáš.</i>	Jan 1:19	<i>Toto je svědectví Janovo, když k němu Židé z Jeruzaléma poslali kněze a levity, aby se ho otázali: "Kdo jsi?"</i>
--------	--	----------	--

Vžijme se nyní trochu do Janovy situace:

Od zahájení své činnosti až dosud byl před všemi posluchači silnou autoritou. On byl učitelem a někdy kritikem - a to přísným kritikem - a všichni ostatní byli posluchači a žáky. Jeho otec byl váženým knězem, a i když v době Janovy činnosti již asi nežil, při jeho narození o jeho poslání veřejně prorokoval, a mezi svými kolegy knězi své proroctví musel přece obhájit - určitě se ho na to již tehdy ptali. Z Janova suverénního a ostře kritického vystupování vůči farizeům je zřejmé, že se až dosud cítil jistým.

A nyní si na něj přijdou kněží a jejich pomocníci a veřejně ho zpovídají z jeho činů. Je to zřejmé z toho, že:

Jan 1:20a	<i>Nic nepopřel</i>
-----------	---------------------

Žádná sebevědomá odpověď. Žádná kritika. Žádné odvolání se na proroctví svého otce. Žádná výtky jejich dvojakého chování (vzhledem k Římanům a vzhledem k Židům).

Poznámka: Ježíš takovým lidem odpovídal s velkou sebejistotou - nebojácně a autoritativně; ani na okamžik se jimi nikdy nenechal vyslýchat, a jejich útok vždy odrazil protiútokem.

Jan se však zjevně lekl a napřed se odpovědi vyhnul:

Jan 1:20b	<i>a otevřeně vyznal: "Já nejsem Mesiáš,"</i>
-----------	---

Oni se však nedali od odpovědi odvést a naléhali dále:

Jan 1:21	<i>Znovu se ho zeptali: "Jak to tedy je? Jsi Eliáš?" Řekl: "Nejsem." "Jsi ten Prorok?" Odpověděl: "Ne."</i>
----------	---

Zase jen uhýbavé a pasivní odpovědi.

Všimněme si, že ačkoli Ježíš Kristus Jana Křtitele jasně prohlásil za nového Eliáše (Mt.11:14; Mal.4:5) a obsahovalo to i Zecharjášovo proroctví, Jan o této své funkci buď nevěděl nebo o ní mluvit nechtěl. Ale jak to? Byl přece duchovně vzdělán, pocházel z kněžské rodiny a přinejmenším jeho otec o jeho poslání Eliáše věděl. Buď tedy komunikace mezi Janem a jeho rodiči nebyla na nejlepší úrovni a Jan se o tom nedozvěděl ani studiem Písma ani od Ježíše Krista, nebo - a to mnohem pravděpodobněji - se Jan prostě začal pod tlakem výslechu bát. Zjevně s ním dosud nikdo tak nejednal a on na to nebyl připraven.

Oni se však nedali odbýt a chtěli jasnou odpověď:

Jan 1:22	<i>Řekli mu tedy: "Kdo jsi? Ať můžeme přinést odpověď těm, kdo nás poslali. Za koho se sám pokládáš?"</i>
----------	---

"Za koho se sám pokládáš?" - To je již téměř jako kdyby řekli "Co si o sobě myslíš?". Všimli si, že Jan ustupuje, a přitvrdili.

Teprve nyní Jan řekl to, co měl říci hned na začátku a s patřičným důrazem a sebevědomím:

Jan 1:23	<i>Řekl: "Jsem hlas volajícího na poušti: Urovňte cestu Páně jak řekl prorok Izaiáš."</i>
----------	---

Skutečnost, že z jeho slov nikdo ani v té chvíli ani později nepochopil, že tyto funkce jsou totožné, a že tedy oním Eliášem skutečně je, svědčí o tom, že hlubší pochopení prorockých Písem v té době nikdo (kromě Ježíše Krista) neměl.

Poznámka: Již nyní se projevilo Janovo určité selhání, které mělo později vážné následky - viz vysvětlení textů týkajících se jeho další činnosti.

Apoštol Jan teprve nyní dal najevo, že Jan Křtitel měl před sebou alespoň některé z těch, kteří patřili k jím dříve ostře káraným:

Jan 1:24 *Ti vyslaní byli z řad farizeů.*

Přestože se Jan Křtitel opřel o autoritu Písma, výslech neúprosně pokračoval:

Jan 1:25 *Otázali se ho: "Proč tedy křtíš, když nejsi ani Mesiáš ani Eliáš ani ten Prorok?"*

Farizeové znali Písmo natolik, že věděli, že Izajáš o žádném křtu v té souvislosti konkrétně nepsal.

Jan se zřejmě cítil nachytán. Na otázku neodpověděl a znovu se snažil odvrátit pozornost od sebe poukázáním na Ježíše Krista, o něhož se jistě budou zajímat mnohem více než o něj:

L.3:16a	<i>Na to Jan všem řekl: "Já vás křtím vodou. Přichází však někdo silnější než já;</i>	Jan 1:26	<i>Jan jim odpověděl: "Já křtím vodou. Uprostřed vás stojí, koho vy neznáte</i>	Mk.1:8	<i>Já jsem vás křtil vodou, on vás bude křtít Duchem svatým."</i>
---------	---	----------	---	--------	---

A skutečně: Až teprve prohlášením sebe sama za téměř bezvýznamného služebníka se Jan nepříjemných tazatelů zbavil:

L.3:16b	<i>nejsem ani hoden, abych rozvázal řemínek jeho obuvi; on vás bude křtít Duchem svatým a ohněm.</i>	Jan 1:27	<i>ten, který přichází za mnou; jemu nejsem hoden ani rozvázat řemínek u jeho obuvi. "</i>	Mk.1:7b	<i>nejsem hoden, abych se sklonil a rozvázal řemínek jeho obuvi</i>
---------	--	----------	--	---------	---

Definitivně od sebe odvrátil pozornost těch, kteří mu mohli ublížit nebo ho zesměšnit či alespoň ponižit, až tím, že jim autoritou Ježíše Krista přímo pohrozil:

L.3:17 *Lopata je v jeho ruce, aby pročistil svůj mlat a pšenici shromáždil do své sýpky; ale plevy spálí ohněm neuhasitelným."*

Jakoby jim řekl: "To on je ten, kdo je pro vás nebezpečný, ne já. Mně nechte na pokoji." Už jen odvracel útok a uhýbal.

Jan 1:28 *To se stalo v Betanii, na druhém břehu Jordánu, kde Jan křtil.*

Uvedením místa apoštol Jan dokládá důležitost toho, co se stalo.

L.3:18 *A ještě mnohým jiným způsobem napomínal lid a kázal radostnou zvěst.*

Jan Křtitel pokračoval v práci, ale někteří z jeho učedníků projevíli touhu přidat se k onomu silnějšímu a přidali se proto k Ježíši Kristu. A přibývalo jich.

Konstatujme, že Jan jakožto vzdělanec a intelektuál jednal ve svém domnělém ohrožení sice velmi ustrašeně avšak přitom inteligentně - neřekl nic, co by bylo možné třeba i dnešními křesťany přímo napadnout. Také to žádný biblický komentátor nečiní. [30]

Křest Ježíše Krista

Jan hned druhý den po své konfrontaci s úředníky využil příležitosti a prozradil inkognito Ježíše Krista; hovořil dvojznačně, slovu Mesiáš se však vyhnul (věděl, že by Římané Ježíše ihned zatkli):

Jan 1:29	<i>Druhého dne spatřil Jan Ježíše, jak jde k němu, a řekl: "Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa."</i>
----------	--

Odvola se tím na Izajáše 53:7, který napsal:

"Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před stříhači zůstal němý, ústa neotevřel."

Jelikož originální text neznal slovesné časy, prorocky by text měl znít:

"Bude trápen a pokoří se, ústa neotevře; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před stříhači zůstane němý, ústa neotevře."

Pokud mohl počítat s příslušnou znalostí tohoto odkazovaného textu alespoň některého z posluchačů, tomu by to znělo přímo jako výzva k útoku na Ježíše: "Nebojte se ho, ten si nechá všechno líbit."

Že by o tom inteligentní Jan Křtitel nevěděl? Proč však o tom právě v té souvislosti vůbec mluvil? Nebylo daleko důležitější v oné době mluvit o zcela jiné funkci Ježíše Krista - pravého učitele svatých Písem?

Poznámka: Připomeňme si, že Ježíš Kristus si nepřál oznámit předčasně svoji totožnost a několikrát to důrazně připomínal (např. Mt.16:20; Mk.8:30; L.9:21 aj.) a určitě Janovi předtím řekl, aby ho neprozrazoval, dokud to sám neřekne. Římané věděli o tom, že Židé svého Mesiáše netrpělivě očekávají a přinejmenším by mu mohli překazit jeho dílo.

Lid nebyl připraven na to, co mu Jan právě řekl, že ho totiž musí někdo vykoupit; cítil se před Bohem dostatečný a alespoň relativně spravedlivý. Jan také neřekl: "snímá vaše hříchy", ale "snímá hříchy světa" - tedy jako kdyby myslel hlavně na pohany. Spíše to proto muselo působit, jako by Jan řekl: "To je on, který si to odnese, ne já". [31] A aby to bylo jasné každému, přidal:

Jan 1:30	<i>To je ten, o němž jsem řekl: Za mnou přichází někdo větší, neboť byl dříve než já."</i>
----------	--

Tedy jako kdyby řekl: "To já nic, to on. Já to ani nezačal". Jan to však řekl opět inteligentně, nic se tomu nedá vytknout, faktem však je, že od sebe odvedl pozornost.

Uzavřel to přímo alibisticky:

Jan 1:31	<i>Já jsem nevěděl, kdo to je, ale přišel jsem křtít vodou proto, aby ho poznal Izrael."</i>
----------	--

Jim to muselo znít jako "Ani dříve jsem ho nepoznal, ale nyní jsem přišel vám ho odhalit." A v podtónu: "Mně nechte na pokoji."

Je to příliš překvapivé? Že se snažíme vyložit si Janova slova záměrně nesprávně? Ale což si tehdejší Židé přáli Janova slova chápat správně? Vžijme se více do jejich stavu myslí:

Představme si, že farizeové a saduceové (a mezi nimi byli nepochybně i zrádci, kteří donášeli Římanům) naléhají na Jana Křtitele, aby se jim odhalil jako Mesiáš, protože Mesiáše hledali a nikdo jiný je nezajímal. Jedni to chtěli proto, aby ho donutili jednat podle svých představ a čekali jen výzvy k boji nebo alespoň k jeho přípravě, a druzí ho prostě a jednoduše chtěli udat (aby se Římanům zalíbili a dostali nějaký úřad či alespoň výhodu od nich). Nějaké hlubší duchovní zkoumání jeho slov je vůbec nezajímalo, a jeho slova je ani nenapadlo si vyložit tak, jak si je křesťané vykládají již po staletí.

Jan si byl zcela jistě tohoto nebezpečí vědom. Právě jsme si ukázali, že se pravděpodobně velmi zalekl a honem ukázal prstem na toho druhého. Ale pokorně, aby si to s ním nerozházel. [32] Možná, že ho chtěl i vyprovokovat k tomu, aby ukázal svou moc.

Poznámka: Kdo by chtěl Jana Křtitele za jeho takto odhalené chování soudit, nechť prozkoumá vlastní občanskou statečnost - třeba v době totality - a zkusí si představit sebe sama v oné kruté době. A vzpomene si přitom na Ježíšova slova: "*Nesud'te, abyste nebyli souzeni!*" (Mt.7:1; L.6:37) Připomeňme si, že Janovi inteligentní souvěrci v tehdejší sanhedrinu na tom byli mnohem hůře. Takový Nikodém se bál třeba i jen ukázat se spolu s Ježíšem na veřejnosti (Jan 3:1,2).

Ježíš svědectví Janovo potřeboval, protože Zákon vyžadoval svědectví alespoň dvou lidí (Jan 8:17) a proto Janovi (ale jen jemu) byl podán důkaz o totožnosti Ježíše:

Mk.1:9-11	<i>V těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a byl v Jordánu od Jana pokřtěn. V tom, jak vystupoval z vody, uviděl nebesa rozevřená</i>	L.3:21	<i>Když se všechen lid dával křtít a když byl pokřtěn i Ježíš a modlil se, otevřelo se nebe</i>
-----------	---	--------	---

Otevření nebes ani jiný mimořádný úkaz zřejmě nikdo jiný kromě Jana nepozoroval. Bylo to tedy vidění určené pouze jemu a asi mělo mj. i povzbudit jeho statečnost.

pokračování	<i>a Ducha, který jako holubice sestupuje na něj. A z nebe se ozval hlas: "Ty jsi můj milovaný Syn,</i>	L.3:22	<i>a Duch svatý sestoupil na něj v tělesné podobě jako holubice a z nebe se ozval hlas: "Ty jsi můj milovaný</i>
-------------	---	--------	--

	<i>tebe jsem si vyvolil."</i>		<i>Syn, tebe jsem si vyvolil."</i>
--	-------------------------------	--	------------------------------------

Ani hlas kromě Jana nikdo jiný zřejmě neslyšel. Jan popisuje sestoupení Ducha jako slétnutí holubice, a Lukáš zdůrazňuje tělesnou respektive fyzickou podobu či způsob. [33] Protože však rozhodně dotyčnému jevu nebyl přítomen a evangelium píše o hodně později, musela zpráva pocházet od Jana Křtitele samého. Je dokonce možné, že Jan napřed vypovídal o sestupu ducha "jako holubice", a o tělesné podobě se zmínil až později. Je také možné, že šlo o jev podobný sestoupení ducha na učedníky o letnicích, kde ho popisovali jako ohnivé jazyky (Sk-2:2-4). Tam ho však vidělo více lidí.

Přestože ono vidění z popisu evangelistů se nám - křesťanům - většinou jeví jako dost silný a přesvědčující zážitek, Janův dojem z tohoto jevu nebyl dost silný na to, aby zabránil jeho pozdějším pochybnostem.

Je však také možné, že Jan se domníval, že to byl Ježíš a ne on, kdo později selhal - viz dále.

Janovo svědectví o Ježíši Kristu

Způsob Janova svědectví

Jan se na počátku Ježíšovi činnosti ke svému vidění přihlásil:

Jan 1:32	<i>Jan vydal svědectví: "Spatřil jsem, jak Duch sestoupil jako holubice z nebe a zůstal na něm.</i>
-------------	---

Poznámka: Janovo první svědectví o vidění o tělesné podobě sestupujícího ducha nehovoří.

Jan 1:33	<i>A já jsem stále nevěděl, kdo to je, ale ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: „Na koho spatříš sestupovat Ducha a zůstat na něm, to je ten, který křtí Duchem svatým.“</i>
-------------	--

Oproti nepřímým odkazům na jeho svědectví však Jan uvádí podmínku: Duch na svém příjemci měl zůstat a také zůstal - tedy alespoň prozatím. Je totiž možné, že právě tuto podmínku Jan později zpochybnil - viz dále.

Připomeňme si ještě, že Jan Křtitel o sdělené informaci jak identifikovat novou osobnost nikdy neřekl, že by ji obdržel skrze nějaké vidění od Boha, ba ani o tom, že by ho navštívil nebeský anděl. O ničem, co by se podobalo vidění jeho otce - kněze Zecharjáše. Je velmi pravděpodobné, že kdyby něco takového zažil, jistě by na to poukázal, a to bez prodlení. Místo toho hovoří tak, jako kdyby ho oslovil člověk.

Jan z informace o schopnosti Ježíše křtít svatým duchem (rozuměj očistit novými informacemi - novou pravdou - blíže viz studie s názvem Duch) napřed odvodil, že Ježíš je Božím synem:

Jan 1:34	<i>Já jsem to viděl a dosvědčuji, že toto je Syn Boží."</i>
----------	---

Odvození bylo správné. Izajáš o onom Pomazaném Duchem napsal také:

Iz.61:1,2	<i>"... Hospodin mě pomazal k tomu, abych nesl radostnou zvěst pokorným, poslal mě obvázat rány zkroušených srdcem, vyhlásit zajatcům svobodu a vězňům propuštění, vyhlásit léto Hospodinovy přízně, den pomsty našeho Boha, potěšit všechny truchlící, ..."</i>
-----------	--

a z toho plynulo, že skrze něj Bůh vyhlašuje svůj den pomsty. [34] Odtamtud zřejmě Jan usoudil, že tento pomazaný povede pomstu na Římanech ve funkci izraelského krále, a o tom je zase psáno:

Ž.2:7	<i>Přednesu Hospodinovo rozhodnutí. On mi řekl: "Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil."</i>
-------	--

A máme spojitost mezi synem a králem.

To muselo znít izraelským uším velmi nadějně. Není divu, že se nyní všichni snažili k novému Mesiáši přimknout. Po tomto Janově prohlášení ho asi začali jeho posluchači postupně opouštět. Pravděpodobně proto upozornil Jan své nejvěrnější učedníky:

Jan 1:35	<i>Druhého dne tam byl opět Jan s dvěma ze svých učedníků.</i>
Jan 1:36	<i>Spatřil Ježíše, jak jde okolo, a řekl: "Hle, beránek Boží!"</i>

Naznačil tím: "Když půjdete za ním, musíte počítat s tím, že budete trpět jako on."

Tito jeho učedníci však od něj za Ježíšem přesto odešli:

Jan 1:40	<i>Jeden z těch dvou, kteří slyšeli, co Jan řekl, a Ježíše následovali, byl Ondřej, bratr Šimona Petra.</i>
----------	---

Ježíš se zřejmě proto od Jana vzdálil:

Jan 3:22	<i>Potom Ježíš odešel se svými učedníky do judské země; tam s nimi pobýval a křtil.</i>
----------	---

Nechtěl, aby Jana všichni opustili a aby tak Jan svou úlohu předčasně ukončil.

Podařilo se:

Jan 3:23	<i>Také Jan křtil v Ainon, blízko Salim, protože tam byl dostatek vody; lidé přicházeli a dávali se křtít.</i>
----------	--

Poznámka: Bylo zřejmé, že práce byla konána tam, kde pro to byly dobré podmínky; jednak dostatečný zájem a také dostatek vody.

Také je zřejmé, že nyní vedle Jana Křtitele musel křtít i Ježíš (přesněji jeho učedníci - viz verš 4:2), protože ještě nebyl čas na jeho vlastní dílo a přeběhlé Janovy učedníky nemohl pověřit ničím novým.

Jan 3:24	<i>To bylo ještě před Janovým uvězněním.</i>
----------	--

Poznámka: Jan původně vůbec neměl být uvržen do vězení. Měl kázat mezi lidmi Ježíšův příchod a křtít na znamení pokání. Jan Křtitel se však svévolně rozhodl činnost urychlit tím, že obrátil svou pozornost na krále. Věřil, že když se mu ho podaří získat pro nové učení, ten potom přinutí k obrácení všechen izraelský lid. Podrobnosti viz vysvětlení k Mt.11:2-17.

V oné době zřejmě platila zásada jediného odpovědného vůdce a nebylo obecně přijímáno, že by jednu a tutéž činnost vykonávali dvě osobnosti. A následek se brzy objevil:

Jan 3:25	<i>Mezi učedníky Janovými a Židy došlo ke sporu o očišťování.</i>
----------	---

Stačilo, aby na tuto skutečnost poukázal třeba jen jediný člověk, a ihned došlo ke sporu:

Jan 3:26	<i>Přišli k Janovi a řekli mu: "Mistře, ten, který byl s tebou na druhém břehu Jordánu, o němž jsi vydal dobré svědectví, nyní sám křtí a všichni chodí k němu."</i>
----------	--

Jan se nedokázal vzepřít a obhájit jejich společnou práci tím, že času je málo a je proto dobře, aby to dělali dva. Zareagoval zase zbytečně pokorně, přestože mu Ježíš v tomto smyslu žádný příkaz nedal:

Jan 3:27	<i>Jan odpověděl: "Člověk si nemůže nic přisvojit, není-li mu to dáno z nebe.</i>
Jan 3:28	<i>Vy sami jste svědkové, že jsem řekl: Já nejsem Mesiáš, ale jsem vyslán jako jeho předchůdce.</i>

Tím Jan opět obrátil pozornost na Ježíše a dokonce ho sice nepřímou ale zcela zřetelně označil za Mesiáše. Dosáhl tím však toho, že i další jeho učedníci přešli k Ježíšovi. [35]

Svá slova Jan ještě posílil:

Jan 3:29	<i>Ženich je ten, kdo má nevěstu. Ženichův přítel, který u něho stojí a čeká na jeho rozkaz, upřímně se raduje, když uslyší ženichův hlas. A tak je má radost dovršena.</i>
----------	---

Jan tím dal najevo, že čeká na další Ježíšovy příkazy. Tím si sice některé učedníky udržel, ale současně se zatvářil, že svůj původní úkol již ukončil, což však nebyla pravda. Ježíš mu také žádné další příkazy nedal.

Poznámka: Jan zde upozorňuje, že Ježíš bude vstupovat s těmi, kteří jej budou následovat, do smlouvy. Stejně jako funguje smlouva manželská - mezi mužem a ženou - bude podobně

fungovat i smlouva Ježíše s učedníky. Manželská smlouva je nejdůležitější smlouvou mezi lidmi, protože se týká jejich potomstva.

Jan význam své práce nakonec doslova znehodnotil slovy:

Jan 3:30	<i>On musí růst, já však se menšit.</i>
----------	---

Těmito slovy ve skutečnosti jakoby svým učedníkům rovnou řekl, že od něj mají odejít a jít za Ježíšem, protože s ním (s Janem) nemají žádnou perspektivu. A nejen to: Vyzdvihl sice správně Ježíše jakožto Božího syna, ale sám se k takovému synovství nepřihlásil (srovnej Žd.12:6). Řekl přímo:

Jan 3:31	<i>Kdo přichází shůry, je nade všechny. Kdo pochází ze země, náleží zemi a mluví o pozemských věcech. Kdo přichází z nebe, je nade všechny;</i>
----------	---

Prohlásil tedy ještě ke všemu, že na rozdíl od Ježíše Krista on mluví jen o věcech pozemských.

Jan ale dává navíc najevo, že o předlidské existenci Ježíše Krista věděl.

Jan 3:32	<i>svědčí o tom, co viděl a slyšel, ale jeho svědectví nikdo nepřijímá.</i>
----------	---

Hned dalšími slovy říká, že "nikdo" znamená "přece jen někdo".

Jan 3:33	<i>Kdo však jeho svědectví přijal, potvrdil tím, že Bůh je pravdivý.</i>
----------	--

Zdánlivě nelogické vyjádření: Důkaz, že Bůh je pravdivý, je potvrzen přijetím slov Ježíše Krista. Zde však není řeč o pravdivosti Boha obecně. Musíme si položit otázku: V čem tedy byl Bůh pravdivý? V čem měl pravdu?

Bůh měl pravdu, když tvrdil, že lidská mise Ježíše Krista bude úspěšná; že Ježíš na zemi nalezne alespoň někoho, kdo mu uvěří a stane se jeho následovníkem. [36]

Jan 3:36	<i>Kdo věří v Syna, má život věčný. Kdo Syna odmítá, neuzří život, ale hněv Boží na něm zůstává."</i>
----------	---

V dnešní době mnoho křesťanů věří v Ježíše Krista jakožto Božího syna. Na základě Janových slov by všichni měli získat věčný život, a oni věří i tomu. Zdaleka ne všichni však vědí, že víra, o které zde Jan mluvil, znamenala mnohem více, než se obvykle myslí. [37] Kromě toho Jan mluvil o situaci tehdejších Židů, jejichž problém uvěřit v Ježíše jakožto Krista byl s podmínkami dnešních křesťanů zcela nesrovnatelný.

Měl Jan Božího ducha?

Jan 3:34	<i>Ten, koho poslal Bůh, mluví slova Boží, neboť Bůh udílí svého Ducha v plnosti.</i>
	<i>Nebo ten, kteréhož Bůh poslal, slovo Boží mluví; nebo ne podle míry dává Bůh ducha jemu. [KP]</i>
	<i>Ten totiž, koho Bůh vyslal, mluví Boží výroky, neboť on nedává ducha odměřeně. [PNS]</i>

Toto je důležité prohlášení. Běžný výklad je, že každý, kdo má Božího ducha, ho má v plnosti, a je poslán od Boha. Prostě buď ho má plně nebo vůbec ne. Následkem toho je problém, jak má obyčejný křesťan poznat, kdo Božího ducha má a kdo ne.

Ukažme si to na právě probírané situaci Jana Křtitele:

Ježíš se jednou v reakci na provokaci zeptal:

Mt.21:25	<i>Odkud měl Jan pověření křtít? Z nebe, či od lidí?"</i>	Mk.11:30	<i>Odkud měl Jan pověření křtít? Z nebe či od lidí? Odpovězte mi!"</i>	L.20:4	<i>odkud měl Jan pověření křtít. Z nebe či od lidí?"</i>
----------	---	----------	--	--------	--

Odpověď sice nedostal, ale bylo jasné, jakou čekal. Sám totiž řekl:

Jan 5:32	<i>Je však jiný, který o mně svědčí, a já vím, že svědectví, které o mně vydává, je pravé.</i>
Jan 5:33	<i>Poslali jste k Janovi a on vydal svědectví pravdě.</i>
Jan 5:35	<i>Jan byl svíce hořící a zářící, a vy jste se chtěli na chvíli radovat v jeho světle.</i>

Ježíš Kristus dal jasně najevo, že Jan Křtitel Božího ducha měl. Jenže tentýž Jan o sobě jednak řekl, že pochází ze země a jednak, že mluví o pozemských věcech (Jan 3:33). A my jsme si právě ukázali, že Jan jednal pod vlivem strachu, [38] a ještě si dále ukážeme, že Jan zklamal.

Takže Bůh neuděluje ducha v plnosti? Anebo ho v plnosti uděluje jen tomu, kdo přišel shůry (z nebe)?

To však také neodpovídá. Jan totiž řekl:

Jan 3:30	<i>On musí růst, já však se menšit.</i>
----------	---

a dal tím cosi najevo: Ježíš Kristus, který přišel z nebe, musel růst. V čem růst?

- Určitě ne v tělesné výšce, to je jasné. A v čem tedy?

- V poznání? Ale vždyť si přinesl informace z nebe. A že by byly nedostatečné?

- Takže v moci? Ale Ježíš se přece vzdal jakéhokoli mocenského postavení a dokonce odmítl nechat se zvolit králem (Jan 6:15). A hlavně, plnou moc dostal jedním pověřením:

Jan 3:35 *Otec miluje Syna a všechnu moc dal do jeho rukou.*

- Ve významu? Ano, ale k čemu měl být plný Boží duch Janovi, když měl ztrácet na významu? Měl snad onoho ducha postupně ztrácet, zatímco Ježíš ho měl postupně dostávat? To nekoresponduje s onou plností.

Je zřejmé, že s běžným výkladem se dostaneme vždy do rozporů.

Nezbývá proto jiná možnost než vnímat všechna taková tvrzení Písma relativně. Co to znamená?

Nový pojem: Relativní plnost

Jediný možný výklad je ten, že my - lidé - máme sklon všechny biblické pojmy absolutizovat. Ve skutečnosti Písmo hovoří o kterékoli plnosti vždy jen vzhledem k určitému úkolu či účelu.

Příklad: Některé církve na příklad používají slovo *vyvolený* respektive *vyvolení* jen v pozitivním slova smyslu ačkoli Bible jasně říká, že Bůh může vyvolit člověka k různým účelům (srv. Ř. 9:20,21; 2.Tm. 2:20). Potom mají značné problémy třeba s výkladem slov u Matouše 24:22, protože nevědí, že tam zmínění *vyvolení* byli ti, kteří byli vyvoleni k tomu, aby přežili zničení Jeruzaléma římskými vojsky. Polovina z nich ovšem byla zabita v gladiátorských -hrách- a druhá polovina dokončila svůj život ve velmi tvrdé otrocké práci. Tito lidé byli vyvoleni k tomu, aby dosvědčili, co se v té době v Jeruzalémě dělo. Zcela jiní *vyvolení* byli ti, kteří podle proroctví Ježíše Krista odešli z Jeruzaléma včas a nic se jim nestalo.

V případě Jana Křtitele šlo o to, že byl plně vybaven Duchem pro funkci "volajícího na poušti", ke které byl povolán.

Poznámka: Nikoli však k usilování o přízeň krále Heroda.

Ježíš se marně snažil nekonkurovat Janovi

Janovo svědectví o Ježíšovi bylo správné, ale celá Janova zpráva jeho samého prakticky vyřadila z činnosti. Jan se tím dostal do situace, kdy s ním zůstali jen ti učedníci, kteří oceňovali právě jen jeho způsob kázání.

Ježíš se pokusil Janův význam zachránit svým odchodem

Jan 4:1 *Když se Pán dověděl, že farizeové uslyšeli, jak on získává a křtí více učedníků než Jan*

a je zapsáno, že přímou příčinou bylo dokonce to, že se tento stav roznesl mezi farizeji. Ježíš tak dal jasně najevo, že Jana předčasně "umenšovat" nechtěl. Jan Křtitel měl zcela zjevně svou činnost vykonávat dál, a nikoli čekat od Ježíše nějaké nové příkazy.

Jan 4:2 *ač Ježíš sám nekřtil, nýbrž jeho učedníci*

Jan 4:3 *opustil Judsko a odešel opět do Galileje.*

Ani svým rozhodnutím odejít až do Galileje Ježíš Janovi nenapověděl.

Jan se rozhodl pro vlastní iniciativu

Jan své reálné "umenšování" nevydržel. Ještě před Ježíšovým odchodem se rozhodl zvětšit svůj význam a (v příkrém rozporu s chováním Ježíšovým, který se každému z mocných lidí důsledně vyhýbal) navázal kontakt s králem Herodem.

Herodes Janovi napřed se zájmem naslouchal a Jan se cítil být znovu vlivným, ba vlivnějším než předtím. Přestal se "umenšovat" a ve svých očích znovu vyrostl.

Jeho pocit vlivu na Heroda však rychle překročil hranice reality a jal se ho napravovat ostrou kritikou.

Herodes to zprvu snášel - možná dokonce pokorně. [39] Jan však fatálně podcenil vliv jeho manželky:

L.3:19	<i>Ale když káral vládce Heroda kvůli Herodiadě, manželce jeho bratra, a za všechno zlé, co činil,</i>
--------	--

Herodova láska (nebo jen slabost) k manželce prostě byla větší než láska k Bohu. Jan příliš riskoval a prohrál:

L.3:20	<i>Herodes všechno ještě dovršil tím, že dal Jana zavřít do vězení.</i>
--------	---

Konstatujme jednoznačně, že Jan žádný příkaz k tomu, aby káral vládce, od Ježíše Krista neobdržel. Byla to jeho vlastní iniciativa.

Mt.4:12	<i>Když Ježíš uslyšel, že Jan je uvězněn, odebral se do Galileje.</i>	Mk.1:14	<i>Když byl Jan uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a kázal Boží evangelium:</i>
---------	---	---------	--

Ani po uvěznění Jana Ježíš své rozhodnutí nezměnil a odešel. Bylo to přísné pokárání Jana, který ve vězení očekával Ježíšovu pomoc a žádost v tom smyslu poslal později i po svých učednících. Janovi učedníci Ježíše již nezastihli a museli jít za ním až do Kafarnaumu.

Mt.4:13	<i>Opustil Nazaret a usadil se v Kafarnaum při moři, v území Zabulón a Neftalím,</i>
---------	--

Ježíš se také v té době rozhodl splnit proroctví.

Mt.4:14	<i>aby se splnilo, co je řečeno ústy proroka Izaiáše:</i>
Mt.4:15	<i>Země Zabulón a Neftalím, směrem k moři, za Jordánem, Galilea pohanů</i>
Mt.4:16	<i>lid bydlící v temnotách uvidí veliké světlo; světlo vzejde těm, kdo seděli v krajině stínu smrti.`</i>

Ježíš musel převzít ke své i Janovu práci:

Mt.4:17	<i>Od té chvíle začal Ježíš kázat: "Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské."</i>
---------	--

Janovi učedníci Ježíše následovali až tam, a první, s čím se na něj obrátili, bylo pohoršení a kritika:

Mt.9:14	<i>Tehdy k němu přišli Janovi učedníci a ptali se: "Jak to, že my a farizeové se postíme, ale tvoji učedníci se nepostí?"</i>	Mk.2:18	<i>Učedníci Janovi a farizeové se postili. Přišli k němu a ptali se: "Jak to, že se učedníci Janovi a učedníci farizeů postí, ale tvoji učedníci se nepostí?"</i>	L.5:33	<i>Oni mu řekli: "Učedníci Janovi se často postí a konají modlitby, stejně tak i učedníci farizeů; tvoji však jedí a pijí."</i>
---------	---	---------	---	--------	---

Ježíš již věděl, že Jan ho přirovnal k ženichovi (Jan 3:29) a na toto přirovnání navázal:

Mt.9:15	<i>Ježíš jim řekl: "Mohou hosté na svatbě truchlit, dokud je ženich s nimi? Přijdou však dny, kdy od nich bude ženich vzat; potom se budou postit."</i>	Mk.2:19,20	<i>Ježíš jim řekl: "Mohou se hosté na svatbě postit, když je ženich s nimi? Pokud mají ženicha mezi sebou, nemohou se postit. Přijdou však dny, kdy od nich bude ženich vzat; potom, v ten den, se budou postit."</i>	L.5:34,35	<i>Ježíš jim řekl: "Můžete chtít, aby se hosté na svatbě postili, když je ženich s nimi? Přijdou však dny, kdy od nich bude ženich vzat; potom, v těch dnech, se budou postit."</i>
---------	---	------------	---	-----------	---

Naznačil tak, že pro Jana nemá žádné nové příkazy, a že Jan má stále ještě svoji dřívější práci. Současně však dal již najevo i své pochybnosti:

Mk.2:21	<i>Nikdo nepřišívá záplatu z neseprané látky na starý šat, jinak se ten kus vytrhne, nové od starého, a díra bude ještě větší.</i>	L.5:36	<i>Řekl jim i podobenství: "Nikdo neutrhne kus látky z nového šatu a nezalátá jím starý šat; jinak bude mít díru v novém a ke starému se záplata z nového nehodí."</i>
Mk.2:22	<i>A nikdo nedává mladé víno do starých měchů, jinak víno roztrhne měchy, a víno i měchy přijdou nazmar. Nové víno do nových měchů!"</i>	L.5:37,38	<i>A nikdo nedává mladé víno do starých měchů; jinak mladé víno roztrhne měchy, samo vyteče a měchy přijdou nazmar. Nové víno se musí dát do nových měchů."</i>
		L.5:39	<i>Kdo se napije starého, nechce nové; řekne: „Staré je lepší.“</i>

Řekl tím totéž, co ve svých slovech o "šťastných chudých duchem", že totiž lidé naplnění starým učením budou mít velké problémy přijmout učení nové.

Jan pochybuje o Ježíši Kristu

Janovo veřejné pochybení

Janovi učedníci se zřejmě vrátili aby Janovi sdělili co viděli a slyšeli. Jan se rozhořčil a poslal dva (zřejmě své nejvěrnější) zpět

Mt.11:2	<i>Jan uslyšel ve vězení o činech Kristových; poslal k němu vzkaz po svých učednících:</i>	L.7:18	<i>O tom všem se dověděl Jan od svých učedníků. Zavolal si dva z nich</i>
---------	--	--------	---

s velmi provokativní otázkou:

Mt.11:3	<i>"Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?"</i>	L.7:19	<i>a poslal je k Ježíšovi s otázkou: "Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?"</i>
		L.7:20	<i>Ti muži k němu přišli a řekli: "Poslal nás Jan Křtitel a ptá se: Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?"</i>

To bylo pro Ježíše Krista velmi nepříjemné. Jan, který zpočátku pro něj svědčil (a Ježíš na jeho svědectví odkazoval - Jan 5:33), ho nyní nechal veřejně zpochybnit, a to jen proto, aby Ježíše donutil vysvobodit ho z vězení.

Poznámka: Jan byl za svou neuváženou iniciativu potrestán; byl uvězněn. Čekal však, že jej Ježíš z vězení vysvobodí. Podle jeho představy se měl Ježíš stát králem, měl vzít vojsko a osvobodit všechny vězně. U Izajáše se totiž kromě všeho říká i to, že Pomazaný vyhlásí propuštění vězňů (Iz.61:1) a Ježíš se na to odvolával také (L.4:18).

Co měl Ježíš dělat?

Ježíšova odpověď Janovi

Ježíš měl před sebou kromě Janových učedníků i celý zástup svých posluchačů. Nechtěl Janovi oplatit stejným způsobem a veřejně ho přísně pokárat. Přesto mu adresoval poučení. Jednak mu poslal vzkaz o splnění Izajáše 35:5,6 jako důkaz, že on je tím Kristem

L.7:21	<i>A v tu hodinu uzdravil Ježíš mnoho lidí z nemoci, utrpení a z moci zlých duchů a mnohým slepým daroval zrak.</i>
--------	---

což museli Janovi učedníci vědět a určitě alespoň něco z toho i sami vidět, a pak po nich poslal i odpověď:

Mt.11:4,5	<i>Ježíš jim odpověděl: "Jděte, zvěstujte Janovi, co slyšíte a vidíte: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají,</i>	L.7:22	<i>Odpověděl jim: "Jděte, zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají,</i>
-----------	--	--------	---

	<i>chudým se zvěstuje evangelium.</i>		<i>chudým se zvěstuje evangelium.</i>
--	---------------------------------------	--	---------------------------------------

O tom, že by zařídil propuštění Jana z vězení, však neřekl ani slovo. Vzkaz doplnil opatrně vyslovenou výtkou

Mt.11:6	<i>A blaze tomu, kdo se nade mnou neuráží."</i>	L.7:23	<i>A blaze tomu, kdo se nade mnou neuráží."</i>
---------	---	--------	---

kdy měl samozřejmě na mysli Jana, který zřejmě začal Ježíše Krista považovat za nedostatečného.

Jan měl z toho pochopit, že Ježíš ho ze zaslouženého trestu za neznalost a nedostatečné pochopení Písma vysvobodit nemůže.

Jan dostal svými vrozenými schopnostmi a svou výchovou mimořádné podmínky a zjevně jich nevyužil.

Poznámka: Jediné, co mohl a měl Jan učinit, bylo vyprosit si milost u Heroda pokorným jednáním, a potom pokračovat ve svěřeném díle.

Ježíšovo vysvětlení překvapeným zástupům

Nyní Ježíš musel něco udělat se zástupy, které musely být Janovým vzkazem velmi překvapeny. Bylo nutno jim opatrně vysvětlit, že Jana napodobovat nemají.

Mt.11:7	<i>Když Janovi učedníci odcházeli, začal Ježíš mluvit k zástupům o Janovi: "Na co jste se vyšli na poušť podívat? Na rákos, kterým kývá vítr?"</i>	L.7:24	<i>Když Janovi poslové odešli, začal Ježíš o něm mluvit k zástupům: " Na co jste se vyšli na poušť podívat? Na rákos, kterým kývá vítr?"</i>
---------	--	--------	--

Jan se zachoval jako onen rákos ve větru: Sám se dopustil chyby a pod jejími následky začal pochybovat. Ale o to mu nikdo nestál.

Mt.11:8	<i>Nebo co jste vyšli shlédnout? Člověka oblečeného do drahých šatů? Ti, kdo nosí drahé šaty, jsou v domech královských.</i>	L.7:25	<i>Nebo co jste vyšli zhlédnout? Člověka oblečeného do drahých šatů? Ti, kdo mají skvělý šat a žijí v přepychu, jsou v královských palácích.</i>
---------	--	--------	--

Za Janovou snahou o přesvědčení vladaře byla zřejmě i jeho touha po vysokém postavení.

Ježíš tím dal jasně najevo svůj nesouhlas s Janovým chováním a potřebami. Zástupům tím vysvětlil, že Jan začal dělat něco, co od něj on nejen nežádal, ale především to nepotřebovali ani ti, které oslovil. Lidé chtěli vidět proroka:

Mt.11:9	<i>Nebo proč jste vyšli? Vidět proroka? Ano, pravím vám, a víc než proroka.</i>	L.7:26	<i>Nebo co jste vyšli zhlédnout? Proroka? Ano, pravím vám, a víc než proroka.</i>
---------	---	--------	---

Mt.11:10	<i>To je ten, o němž je psáno: ‚Hle, já posílám posla před tvou tvář, aby ti připravil cestu.‘</i>	L.7:27	<i>To je ten, o němž je psáno: ‚Hle, já posílám posla před tvou tvář, aby ti připravil cestu.‘</i>
----------	--	--------	--

Toto byl Janův skutečný úkol, jenže pokračovat v plnění úkolu Janovi zabránilo zasloužené vězení.

A nyní Ježíš vyloučil Jana z postavení úředníka v budoucím Boží království když řekl:

Mt.11:11	<i>Amen, pravím vám, mezi těmi, kdo se narodili z ženy, nevystoupil nikdo větší než Jan Křtitel; avšak i ten nejmenší v království nebeském je větší nežli on.</i>	L.7:28	<i>Pravím vám, mezi těmi, kdo se narodili z ženy, nikdo není větší než Jan; avšak i ten nejmenší v království Božím jest větší nežli on.</i>
----------	--	--------	--

Je-li ten nejmenší v Božím království ještě větší než Jan Křtitel, znamená to, že Jan Křtitel v Božím království nebude mít žádné úřední postavení. Mimo jiné proto, že:

Mt.11:12	<i>Ode dnů Jana Křtitele až podnes království nebeské trpí násilí a násilníci po něm sahají.</i>
----------	--

neboli proto, že Jan se ve svém nesprávném přístupu stal vzorem i pro jiné. Udělal sice část své práce jako prorok:

Mt.11:13	<i>Neboť všichni Proroci i Zákon prorokovali až po Jana.</i>
Mt.11:14	<i>A chcete-li to přijmout, on je Eliáš, který má přijít.</i>

ale nepochopil (nebo spíše nechtěl pochopit), že on je tím, kdo má funkci Eliáše, a dopustil se závažné chyby. Ačkoli mu to nikdo nenařídil, šel ke králi Herodovi a snažil se jej napravit. Udělal to i přes jasnou hrozbu uvěznění. Jediným důvodem pro jeho chování mohlo být to, že se snažil zjednodušit a urychlit provedení úkolu, který dostal: Obrácení obyvatel na jinou - novou - víru. Domníval se, že když na ni obrátí krále, že král pak k tomu donutí i ostatní obyvatelstvo, a celá věc se tak urychlí. Jinými slovy: Jan Křtitel chtěl prosadit Boží království silou, násilím, a po něm to zkoušeli přinejmenším jeho zbývající učedníci. To měl Ježíš Kristus na mysli ve verši 12.

To však Boží záměr nebyl a Jan to měl vědět.

Jan viděl, že jeho předchozí práce byla úspěšná:

L.7:29	<i>A všecken lid, který ho slyšel, i celníci dali Bohu za pravdu tím, že přijali Janův křest.</i>
--------	---

jen ti, kteří se postavili proti Bohu, jeho křest nepřijali.

L.7:30	<i>Ale farizeové a zákoníci zavrhlí úmysl, který Bůh s nimi měl, když se nedali pokřtít od Jana.</i>
--------	--

Nyní Ježíš zdůraznil, že vysvětlí Janovu pohnutku skrytým způsobem:

Mt.11:15	<i>Kdo má uši, slyš.</i>
----------	--------------------------

Chování Jana a jeho učedníků přirovnal k chování dětskému (kterým se ale vyznačovala i většina ostatních izraelitů):

Mt.11:16	<i>Čemu připodobním toto pokolení? Je jako děti, které sedí na tržišti a pokřikují na své druhy:</i>	L.7:31	<i>Čemu tedy připodobním lidi tohoto pokolení? Komu se podobají?</i>
----------	--	--------	--

Jejich dětskost spočívala v naivitě:

Mt.11:17	<i>Hráli jsme vám, a vy jste netancovali; nařikali jsme, a vy jste nelomili rukama.`,</i>	L.7:32	<i>Jsou jako děti, které sedí na tržišti a pokřikují na sebe: „Hráli jsme vám, a vy jste netancovali; nařikali jsme, a vy jste neplakali.``</i>
----------	---	--------	---

což znamená: Jan kázal o požehnání nového království, a očekával jásání posluchačů. Posluchači však nejásali nadšením. Jan hrozil trestem pro vzpurné, a čekal, že dotyční budou vyděšeni a obrátí se. Ani to se nestalo.

Jan se choval jako dítě - byl zklamán.

A do toho ještě někteří místo toho, aby ho považovali za nazorejského (nazíra), ho začali nazývat posedlým:

Mt.11:18	<i>Přišel Jan, nejedl a nepil a říkají: „Je posedlý“.</i>	L.7:33	<i>Přišel Jan Křtitel, nejedl chléb a nepil víno a říkáte: "Je posedlý."</i>
----------	---	--------	--

Jan se přes své nesporné úspěchy cítil zneuznán, protože měl ve skutečnosti příliš vysoké ambice. Měl si všimnout, že i Ježíše, který je neměl, někteří snižovali také. Ježíš přece na tom nebyl o nic lépe:

Mt.11:19	<i>Přišel Syn člověka, jí a pije a říkají: „Hle, milovník hodů a pitek, přítel celníků a hříšníků!“</i>	L.7:34	<i>Přišel Syn člověka, jí a pije a říkáte: "Hle, milovník hodů a pitek, přítel celníků a hříšníků!"</i>
	<i>Ale moudrost je ospravedlněna svými skutky.``</i>	L.7:35	<i>Ale moudrost je ospravedlněna u všech svých dětí."</i>

Jan měl vědět, že úspěch bude mít jen u těch, kteří toho byli hodni. Moudrostí však ke své vlastní škodě neoplýval.

Místo toho pokračoval ve své zahořklé kritice krále a pracoval tím na svém konci.

Jan popraven

Jan nepochopil, že Herodes, který nebyl ani zdaleka nakloněn uvěřit novému učení tak jak Jan doufal, si jeho neustálé osočování nemůže nechat líbit

Mt.14:3	<i>Tento Herodes totiž zatkl Jana a dal ho v poutech vsadit do žaláře kvůli Herodiadě, manželce svého bratra Filipa,</i>	Mk.6:17	<i>Tento Herodes totiž dal Jana zatknout a vsadit v poutech do žaláře, protože si vzal za ženu Herodiadu, manželku svého bratra Filipa,</i>
Mt.14:4	<i>neboť Jan mu říkal: "Není dovoleno, abys ji měl za ženu."</i>	Mk.6:18	<i>a Jan mu vytýkal: "Není dovoleno, abys měl manželku svého bratra!"</i>

a místo aby se ve vězení snažil pochopit, proč se mu to stalo, a nechat působit čas, aby se všechno uklidnilo, posílal své učedníky, aby v jeho kritice pokračovali. Tím hněv královny manželky jen stoupal a ona nepochybně Jana před králem neustále osočovala.

		Mk.6:19	<i>Herodias byla plná zloby proti Janovi, ráda by ho zbavila života, ale nemohla.</i>
Mt.14:5	<i>Byl by ho rád zbavil života, ale bál se lidu, protože měli Jana za proroka.</i>	Mk.6:20	<i>Herodes se totiž Jana bál, neboť věděl, že je to muž spravedlivý a svatý, a chránil ho; když ho slyšel, byl celý nejistý, a přece mu rád naslouchal.</i>

Čekala na příležitost a dočkala se.

Mk.6:21	<i>Vhodná chvíle nastala, když Herodes o svých narozeninách uspořádal hostinu pro své dvořany, důstojníky a významné lidi z Galileje.</i>
---------	---

Věděla o králově slabosti na ženy. Sama již takový vliv na svého manžela přirozeně neměla. Proto využila svoji dceru, kterou měla ze svého minulého manželství. Udělala to však velmi rafinovaně:

Mt.14:6	<i>Na Herodovy narozeniny však dcera té Herodiady tančila uprostřed hostů. Zalíbila se Herodovi,</i>	Mk.6:22	<i>Tu vstoupila dcera té Herodiady, tančila a zalíbila se Herodovi i těm, kdo s ním hodovali. Král řekl dívce: "Požádej mě, oč chceš, a já ti to dám."</i>
---------	--	---------	--

Před množstvím hostů se král mohl jen dívat. Přesto ho chtivost přemohla a udělal přesně to, co Herodias chtěla:

Mt.14:7	<i>a on jí s přísahou slíbil dát, o cokoli požádá.</i>	Mk.6:23	<i>Zavázal se jí přísahou: "Dám ti, co si budeš přát, až do polovice svého království."</i>
---------	--	---------	---

Dcera se držela své matky a poslechla ji:

Mk.6:24	<i>Ona vyšla a zeptala se matky: "Oč mám požádat?" Ta odpověděla: "O hlavu Jana Křtitele."</i>
---------	--

Stála o přízeň své matky a pokračovala proto v předem dohodnutém scénáři:

Mt.14:8	<i>A ona, navedena svou matkou, řekla: "Dej mi sem přinést na míse hlavu Jana Křtitele."</i>	Mk.6:25	<i>Dcera spěchala dovnitř ke králi a přednesla mu svou žádost: "Chci, abys mi dal ihned na míse hlavu Jana Křtitele."</i>
---------	--	---------	---

Král pochopil, že padl do pasti. Nyní však již nemohl nic jiného dělat. Politická nutnost si žádala své

Mt.14:9	<i>Král se zarmoutil, ale pro přísahu před spolustolovníky poručil, aby jí vyhověli,</i>	Mk.6:26	<i>Král se velmi zarmoutil, ale pro přísahu před spolustolovníky nechtěl ji odmítnout.</i>
---------	--	---------	--

a dokonce to ani nebylo možné odložit:

Mt.14:10	<i>a dal Jana v žaláři stít.</i>	Mk.6:27	<i>Proto poslal kata s příkazem přinést Janovu hlavu. Ten odešel, stál Jana v žaláři</i>
----------	----------------------------------	---------	--

Všem tím byla adresována králova výstraha, že ho nadále veřejně skandalizovat není možné. Všichni také pochopili, že Herodias umí intrikovat, a že umí dosáhnout svého. Její vliv jistě značně stoupl.

Mt.14:11	<i>Tak přinesli jeho hlavu na míse, dali ji dívce a ona ji donesla své matce.</i>	Mk.6:28	<i>a přinesl jeho hlavu na míse; dal ji dívce a dívka ji dala své matce.</i>
----------	---	---------	--

Dcera tak veřejně demonstrovala svou poslušnost matce.

Janovi učedníci pak mohli Janovi udělat již jen poslední službu.

Mt.14:12	<i>Janovi učedníci potom přišli, odnesli jeho tělo a pohřbili je; pak šli a oznámili to Ježíšovi.</i>	Mk.6:29	<i>Když to uslyšeli Janovi učedníci, přišli, odnesli jeho tělo a uložili je do hrobu.</i>
----------	---	---------	---

Nyní ztratili svého vůdce a proto šli k Ježíšovi.

Herodes klidu nenabyl. Dozvěděl se o Ježíšovi a jeho činech i o názorech jiných

Mt.14:1	<i>V ten čas se tetrarcha Herodes doslechl o Ježíšovi</i>	Mk.6:14	<i>Uslyšel o tom král Herodes, neboť jméno Ježíšovo se stalo známým; říkalo se: "Jan Křtitel vstal z mrtvých, a proto v něm působí mocné síly."</i>	L.9:7	<i>Tetrarcha Herodes slyšel o všem, co se dalo, ale nevěděl, co si má myslet, poněvadž někteří říkali, že to Jan vstal z mrtvých,</i>
		Mk.6:15	<i>Jiní říkali: "Je to Eliáš!" A zase jiní: "Je to prorok jeden z proroků."</i>	L.9:8	<i>jiní, že se zjevil Eliáš, a jiní zase, že vstal jeden z dávných proroků.</i>

a dostal strach. Věděl, že Jan měl pravdu, a chtěl se s ním usmířit. Také chtěl vědět, jestli mu od oné mocné osoby něco nehrozí:

Mt.14:2	<i>a řekl svým sluhům: "To je Jan Křtitel, který vstal z mrtvých; proto v něm působí mocné síly."</i>	Mk.6:16	<i>Když to Herodes uslyšel, řekl: "To vstal Jan, kterého jsem dal stít."</i>	L.9:9	<i>Herodes řekl: "Jana jsem přece dal stít. Kdo to tedy je, že o něm slyším takové věci?" A přál si ho vidět.</i>
---------	---	---------	--	-------	---

Začal po něm pátrat, ale Ježíš se mu (na rozdíl od Jana) vyhnul.

Svým posluchačům však neunikl:

Mt.14:13	<i>Když to Ježíš uslyšel, odplul lodí na pusté místo, aby byl sám; ale zástupy o tom uslyšely a pěšky šly z měst za ním.</i>
----------	--

Ježíš Kristus znovu opakuje Janovu roli

Pochybnosti Janových učedníků, kteří za Ježíšem přišli, však neutichly:

Mt.17:10	<i>Učedníci se ho ptali: "Jak to, že říkají zákoníci, že napřed musí přijít Eliáš?"</i>
----------	---

Ukázali tak, že o Janově funkci nevěděli ani oni. Ježíš toho ihned využil a řekl prorocky o tom, že i před druhým Kristovým příchodem přijde někdo podobný.

Mt.17:11	<i>On jim odpověděl: "Ano, Eliáš přijde a obnoví všechno."</i>
----------	--

Pak však identifikoval Elijáše té doby a současně upozornil, že utrpení se týká i jeho:

Mt.17:12	<i>Avšak pravím vám, že Eliáš již přišel, ale nepoznali ho a udělali s ním, co se jim zlíbilo; tak i Syn člověka bude od nich trpět."</i>
Mt.17:13	<i>Tehdy učedníci pochopili, že mluvil o Janu Křtiteli.</i>

To dokazuje, že Janovi učedníci o jeho Eliášovské funkci nevěděli.

Následek Janova selhání

Ježíš Kristus ztratil svědka

Janovo selhání mělo své důsledky. Ježíšovu funkci Pomazaného = Mesiáše = Krista museli dosvědčit podle Zákona nejméně dva svědkové. Ježíš to sám komentoval takto:

Jan 5:31	<i>Svědčím-li já sám o sobě, mé svědectví není pravé.</i>
Jan 5:32	<i>Je však jiný, který o mně svědčí, a já vím, že svědectví, které o mně vydává, je pravé.</i>
Jan 5:33	<i>Poslali jste k Janovi a on vydal svědectví pravdě.</i>

Ježíš však dobře věděl o Janově slabosti i ustrašenosti. [40] Věděl, že je jen otázkou času, kdy Jan selže. Proto své vysvětlení doplnil:

Jan 5:34	<i>Já nepotřebuji svědectví od člověka ale říkám to proto, abyste vy byli spaseni.</i>
----------	--

Řekl tím, že Janovo svědectví chtěl použít proto, aby je přesvědčil a tak jim zajistil záchranu. Janovo svědectví tedy mělo Izraelitům pomoci, aby dokázali překonat ducha tradice.

Oni zpočátku Janovo svědectví přijímali, protože jim sliboval příchod Mesiáše, na kterého netrpělivě čekali, a proto mu věřit chtěli. Ježíš to vyjádřil slovy

Jan 5:35	<i>Jan byl svíce hořící a zářící, a vy jste se chtěli na chvíli radovat v jeho světle.</i>
----------	--

Byl tady však problém jejich přesvědčení, že Mesiáš bude organizovat vojenský odpor proti Římanům. Jan jim tento omyl naneštěstí neuměl a ani nechtěl vyvracet. Proto Ježíš obracel jejich pozornost na své skutky, které měli působit mysticky a tedy mnohem přesvědčivěji než slova:

Jan 5:36	<i>Svědectví, které mám já, je větší než Janovo: skutky, jež mi Otec svěřil, abych je vykonal. Tyto skutky, které činím, svědčí o tom, že mě Otec poslal.</i>
Jan 5:37	<i>A sám Otec, který mě poslal, vydal o mně svědectví. Vy jste však nikdy neslyšeli jeho hlas ani jste nespatriili jeho tvář</i>

Izraelité věděli, že Boží tvář nikdy nespatriili, ale věřili, že ji viděl Mojžíš. [41] Ježíš se proto dovolával této jejich víry, aby se sám přirovnal k Mojžíši.

Když se však rozšířila zvěst, že i sám Jan zapochyboval o Ježíšově postavení Mesiáše, Ježíš se již Janova svědectví dovolat nemohl. Farizeové mu to samozřejmě ihned vyčetli:

Jan 8:13	<i>Farizeové mu řekli: "Ty vydáváš svědectví sám sobě, proto tvé svědectví není pravé."</i>
----------	---

Nyní už to Ježíš popřít nemohl. Dovolával se proto alespoň podobnosti s Melchisedechem, o němž nikdo nevěděl, odkud přišel a kam odešel: [42]

Jan 8:14	<i>Ježíš jim odpověděl: "I když vydávám svědectví sám sobě, moje svědectví je pravé, neboť vím, odkud jsem přišel a kam jdu. Vy nevíte, odkud přicházím a kam jdu."</i>
----------	---

Potřeba svou svědků však zůstala

Ježíš Kristus se nicméně principu dvou svědků dovolával i v této překérní situaci

Jan 8:17	<i>I ve vašem zákoně je přece psáno, že svědectví dvou osob je pravé.</i>
----------	---

Jan 8:18	<i>Jsem to já, kdo svědčí sám o sobě; a svědčí o mně také Otec, který mě poslal."</i>
----------	---

avšak marně.

Ježíš přesto Janovo svědectví velmi potřeboval, aby Židům svou úlohu vysvětlil. Proto se později ještě jednou snažil dovolat se jeho svědectví alespoň symbolicky

Jan 10:40	<i>Odešel znovu na druhý břeh Jordánu, na místo, kde dříve křtil Jan, a tam se zdržoval.</i>
-----------	--

a aspoň to mělo úspěch:

Jan 10:41	<i>Mnozí k němu přicházeli a říkali: "Jan sice neučinil žádné znamení, ale vše, co o něm řekl, je pravda."</i>
-----------	--

Janova neznalost zkomplikovala Ježíšovo postavení

Mnozí si pletli Ježíše s Eliášem

Kdyby býval byl Jan jasně deklaroval svou funkci Elijáše, byl by dále napomohl pochopení Ježíšovy úlohy. Zmatek to způsobilo nejen mezi jinak příznivě nakloněnými Židy ale i mezi Ježíšovými učedníky:

Mt.16:13	<i>Když Ježíš přišel do končin Cesareje Filipovy ptal se svých učedníků: "Za koho lidé pokládají Syna člověka?"</i>	Mk.8:27	<i>Ježíš se svými učedníky vyšel do vesnic u Cesareje Filipovy. Cestou se učedníků ptal: "Za koho mě lidé pokládají?"</i>	L.9:18	<i>Když se o samotě modlil a byli s ním jeho učedníci, otázal se jich: "Za koho mne zástupy pokládají?"</i>
Mt.16:14	<i>Oni řekli: "Jedni za Jana Křtitele, druzí za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků."</i>	Mk.8:28	<i>Řekli mu: "Za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a někteří za jednoho z proroků."</i>	L.9:19	<i>Oni mu odpověděli: "Za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a někteří myslí, že vstal jeden z dávných proroků."</i>

Váhali dokonce i sami Ježíšovi učedníci

Mt.16:15	<i>Řekne jim: "A za koho mě pokládáte vy?"</i>	Mk.8:29	<i>Zeptal se jich: "A za koho mě pokládáte vy?"</i>	L.9:20	<i>Řekl jim: "A za koho mne pokládáte vy?"</i>
Mt.16:16	<i>Šimon Petr odpověděl: "Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého."</i>		<i>Petr mu odpověděl: "Ty jsi Mesiáš."</i>		<i>Petr mu odpověděl: "Za Božího Mesiáše."</i>

Ježíše jakožto Mesiáše poznal jen Petr. [43] To dokazuje, jak obtížné bylo pochopit Ježíšovu funkci, když se choval tak odlišně od všeobecných představ, a jak moc mu chyběla podpora Jana Křtitele. Ježíš v té době přesto stále důrazně požadoval, aby jeho duchovní totožnost nikdo neprozrazoval veřejně:

Mk.8:30	<i>I přikázal jim, aby nikomu o něm neříkali.</i>	L.9:21	<i>On jim však důrazně přikázal, aby to nikomu neříkali, a pravil jim :</i>
---------	---	--------	---

Poučení

Analýza pohnutek, jednání i nedostatečných znalostí Jana Křtitele, kterou jsme právě provedli, byla učiněna především pro naše poučení. Proto, abychom se (pokud jsme toho vůbec schopni) vyvarovali podobných chyb. V žádném případě jsme neměli na mysli jakékoliv jeho zneuctění, protože chybuující jsme všichni a jeho soudem bychom soudili jen sami sebe. Připomínáme znovu Ježíšova slova: "*Nesud'te, abyste nebyli souzeni!*" (Mt.7:1; L.6:37). Většina těch, [44] kteří by se kvůli tomu od Jana odvrátili, by měla poctivě prozkoumat své pohnutky a své činy, a jistě naleznou na sobě mnohem více nedostatků, než měl Jan. Máme-li milovat dokonce i své nepřátele (Mt.5:44; L.6:27; L.6:35), oč více bychom měli milovat Jana Křtitele, který pro křesťanství vykonal nezastupitelnou práci.

O významu Janovy práce svědčí i sám Ježíš Kristus. Jan naučil své učedníky se modlit:

L.11:1	<i>Jednou se Ježíš na nějakém místě modlil; když přestal, řekl mu jeden z jeho učedníků: "Pane, nauč nás modlit se, jako tomu učil své učedníky i Jan."</i>
--------	---

To v té době mělo velký význam, protože tehdejší kněží učili lid jen formálním modlitbám, které měly být bezúčelně neustále opakovány. [45]

Ježíš také prohlásil Jana za proroka. Na příklad

L.16:16	<i>Zákon a Proroci až do Jana ...</i>
---------	---------------------------------------

a jednou se prokázalo přímo, že Jan měl mimořádný vliv a významně se zasloužil o oznamování příchodu Božího království; bylo to v souvislosti s provokacemi, které nastrojovali proti Ježíšovi:

Mt.21:23	<i>Když přišel do chrámu a učil, přistoupili k němu velekněží a starší lidu</i>	Mk.11:27	<i>Znovu přišli do Jeruzaléma. Když procházel chrámem, přišli k němu velekněží, zákoníci a starší</i>	L.20:1	<i>Jednoho dne, když učil lid v chrámě a zvěstoval evangelium, přistoupili k němu velekněží a zákoníci se staršími</i>
	<i>a řekli: "Jakou mocí"</i>	Mk.11:28	<i>a řekli mu: "Jakou"</i>	L.20:2	<i>a řekli: "Pověz nám,</i>

	<i>to činiš? A kdo ti tuto moc dal?"</i>		<i>mocí to činiš? A kdo ti dal tuto moc, abys to činil?"</i>		<i>jakou mocí to činiš a kdo je ten, který ti tuto moc dal."</i>
Mt.21:24	<i>Ježíš jim odpověděl: "Já vám také položím otázku; jestliže ji zodpovíte, i já vám povím, jakou mocí to činím.</i>	Mk.11:29	<i>Ježíš jim řekl: "I já vám položím jednu otázku; odpovězte mně, a já vám povím, jakou mocí to činím!"</i>	L.20:3	<i>Odpověděl jim: "I já vám položím otázku. Řekněte mi,</i>
Mt.21:25	<i>Odkud měl Jan pověření křtít? Z nebe, či od lidí?"</i>	Mk.11:30	<i>Odkud měl Jan pověření křtít? Z nebe či od lidí? Odpovězte mi!"</i>	L.20:4	<i>odkud měl Jan pověření křtít. Z nebe či od lidí?"</i>
	<i>Oni se mezi sebou dohadovali: "Řekneme-li ,z nebe`, namítne nám: ,Proč jste mu tedy neuvěřili?`</i>	Mk.11:31	<i>I dohadovali se mezi sebou: "Řekneme-li ,z nebe`, namítne nám: , Proč jste mu tedy neuvěřili?`</i>	L.20:5	<i>Oni o tom mezi sebou uvažovali: "Řekneme-li ,z nebe`, namítne nám: ,Proč jste mu neuvěřili?`</i>
Mt.21:26	<i>Řekneme-li však ,z lidí`, máme obavy ze zástupu; vždyť všichni mají Jana za proroka."</i>	Mk.11:32	<i>Řekneme-li však ,od lidí`?" to se zas báli zástupu; neboť všichni měli za to, že Jan byl opravdu prorok.</i>	L.20:6	<i>Řekneme-li ,od lidí`, všechen lid nás bude kamenovat, protože jsou přesvědčeni, že Jan byl prorok."</i>
Mt.21:27	<i>Odpověděli tedy Ježíšovi: "Nevíme."</i>	Mk.11:33	<i>Odpověděli tedy Ježíšovi: "Nevíme."</i>	L.20:7	<i>A tak odpověděli, že nevědí, odkud.</i>
	<i>Tu jim řekl i on: "Ani já vám nepovím, jakou mocí to činím."</i>		<i>A Ježíš jim řekl: "Ani já vám nepovím, jakou mocí to činím."</i>	L.20:8	<i>Ježíš jim řekl: "Ani já vám nepovím, jakou mocí to činím."</i>
Mt.21:32	<i>Přišel k vám Jan po cestě spravedlnosti, a vy jste mu neuvěřili. Ale celníci a nevěstky mu uvěřili. Vy jste to viděli, ale ani potom jste toho nelitovali a neuvěřili mu.</i>				

Křesťanství si proto bez Jana Křtitele neumíme představit ani dnes.

Jeho život a chování jsou však pro nás velkým poučením. Každý křesťan by si na jeho příkladu měl uvědomit,

- 1) že popustit uzdu svému zklamání nebo své pýše je nebezpečné a může vést k pádu;
- 2) že však může být i přes svou nedokonalost velmi užitečným Ježíšovým následníkem, a neměl by se ani sám sobě - natož svému Bohu - na ni vymlouvat;

3) a konečně že jeho práce v Ježíši Kristu nebude nikdy marná a nikdy nebude zapomenuta.
[46]

[1] Týká se to snad všech lidí, nebo alespoň velké většiny, křesťany nevyjímaje.

[2] Enoch, Noé, Abrahám aj.

[3] a ještě později duchovní národ - křesťany - se stejným účelem.

[4] Blíže viz studii *Lidská nedokonalost*.

[5] Vždyť i Ježíš Kristus se necítil zcela čistým před svým Otcem (srovnej Mk.10:18; L.18:19).

[6] 2. list Petrův 3:8.

[7] Job 1:9,10.

[8] Je pozoruhodné, že o tom Jan nevěděl - to mu to jeho otec neřekl? Viz dále.

[9] V té době a zemi především otce.

[10] Srovnej komentář k verši L.1:12.

[11] Kraličtí píší : "A vyzdvihl nám roh spasení" a PNS uvádí: "A pozvedl pro nás roh záchrany" - rohem se vždy myslel vojenský vůdce národa.

[12] Opět jeden z řady případů, kdy prorok hovořil o věcech, které sám neznal, a kterým sám rozuměl málo nebo dokonce vůbec ne.

[13] nazývané *znovuzrozením*

[14] Kraličtí říkají *čtvrťák* - Matouš 14:1; Lukáš 9:7; Skutky apoštolské 13:1.

[15] Ex.3:1-4; 1.Kr.19:4,5; Iz.40:3; 43:19; Oz.2:16.

[16] Jan 1:33.

[17] Iz.40:3.

[18] Iz.40:6. Bůh většinou svojí mocí obdarovával dvojici lidí (např. Zach.4:14).

[19] Teoreticky to mohl být i někdo jiný, ale Jan by určitě žádnou jinou (v oné době existující) autoritu neuznal a neřídil se jí, zvláště pak do té míry, aby se na jejím podkladě pustil do tak významné činnosti.

[20] Srovnej L.3:15.

[21] a věděl o tom - Jan 1:23.

[22] Mt.3:1; 11:7; Mk.1:4; L.1:80; 3:2; 7:24.

[23] Mk.2:5; 5:34; 10:52; 11:22; Luk.5:20; 7:50; 8:48; 17:19; 18:42; Sk.3:16; 6:7; 14:27; 15:9; 26:18; Ř.1:17; 3:22,26,28,30; 4:5, 13; 5:1; 9:30; Ga.3:7,11, 26; 5:6; Ef.2:8 aj.

[24] To učinily později všechny církve (viz studii Křesťanům).

[25] I v dnešní době mají někteří křesťané podobně zvláštní a stejně neoprávněný pocit jistoty, založený mj. na tom, že *"Bůh je láska!"* (1. list Janův 4:8; 4:16) a proto všem křesťanům všechno promine; stačí, budou-li mít víru Sk.2:21; Ř.10:9; 10:13; Ef.2:8; 1.Tm.1:15; Tt.3:4; 3:5).

[26] Srovnej Mt.2:3 (nejlépe EP).

[27] Prostřednictvím proroků - srovnej Am.3:7.

[28] Např. Ex.19:10; Nu.11:18; Joz.3:5; 7:13; 1.Pa.15:12; 2.Pa.29:5; 35:6; Jr.6:4; 51:27; Jl 2:16 aj.

[29] většina křesťanů dnes uvažuje podobně.

[30] alespoň pokud je nám známo.

[31] Opravdu není vyloučeno, že to tak bylo. Jan se zjevně začal po návštěvě úředních činitelů bát.

[32] Strach a zbabělost je největším nebezpečím křesťanů ale i jiných lidí (srovnej Zj.21:8, kde jsou zbabělci na prvním místě i před vrahy). Zrádce a kruté lidi najdeme především právě mezi zbabělci.

[33] Potvrzují všechny nebo alespoň většina překladů.

[34] Nešťastní Izraelité netušili, že Boží pomsta dopadne v první řadě na ně.

[35] Tím, že se prohlásil za Mesiášova předchůdce, dal najevo, že o své roli Eliáše věděl, ačkoli se k ní nepřihlásil.

[36] Ž.110:3.

[37] Na příklad Jk.2:26.

[38] Srovnej Zj.21:8.

[39] Srovnej Mk.6:20.

[40] Srovnej Jan 2:24,25.

[41] 5. Mojžíšova (Dt) 34:10.

[42] Žd.7:3.

[43] A to to dokonce ještě jen vycítil, jak dokazují Ježíšova další slova. Nebylo to poznání založené na Ježíšově učení (Ježíš ho nazval šťastným a tedy nezaslouženě úspěšným).

[44] spíše všichni

[45] ne že by se to nedělo i dnes - někteří křesťané se i dnes ještě domnívají, že neustále opakované modlitby mají nějaký význam (srovnej 1.Kr.18:26; jinak Mt.6:5,7; 23:5; Mk.11:25; 12:40; L.18:11; 20:47 aj.). To vede jen k bezmyšlenkovému stereotypu.

[46] Srovnej 1.K.15:58.

[Zpět na seznam](#)
